

Unapređenje sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj - perspektiva stručnjaka

Grozdanić, Karla

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:920740>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-08**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG
RADA

Karla Grozdanić

Unapređenje sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj
– perspektiva stručnjaka

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG
RADA
DIPLOMSKI STUDIJ SOCIJALNOG RADA

Karla Grozdanić

Unapređenje sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj
– perspektiva stručnjaka

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

Prof. dr. sc. Irena Majstorović

Zagreb, 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Važnost posvojenja	2
1.2. Zašto je promjena potrebna?	3
1.3. Normativni okvir instituta posvojenja.....	5
1.4. Problemi i izazovi trenutnog sustava	7
2. CILJ I ISTRAŽIVAČKA PITANJA	9
3. METODA	9
3.1. Uzorak	10
3.2. Postupak provedbe istraživanja.....	12
3.3. Mjerni instrument.....	13
3.4. Obrada podataka.....	15
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	16
4.1. Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?.....	17
4.1.1. Administrativne i proceduralne neučinkovitosti.....	17
4.1.2. Institucionalna nekoordiniranost u procesu posvojenja.....	20
4.2. S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?..	21
4.2.1. Kadrovski izazovi i administrativna preopterećenost.....	21
4.2.2. Emocionalno opterećenje i nedostatak podrške u radu stručnjaka	23
4.3. Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj?	24
4.3.1. Pojednostavljenje administrativnih postupaka.....	25
4.3.2. Unapređenje edukacije i podrške stručnjacima	26
4.3.3. Razvoj specijaliziranih timova za posvojenje.....	27
4.3.4. Unapređenje suradnje među institucijama	28
4.3.5. Unapređenje informiranja i podrške posvojiteljima	28

4.3.6.	Kvalitetnije praćenje i evaluacija postupka posvojenja	29
5.	RASPRAVA.....	29
5.1.	Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?.....	29
5.2.	S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?..	31
5.3.	Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj?	32
6.	OGRANIČENJA ISTRAŽIVANJA.....	35
7.	ZAKLJUČAK.....	38
8.	LITERATURA	41
9.	PRILOZI.....	43
	Prilog 1. – Pozivno pismo sudionicima za sudjelovanje u istraživanju	43
	Prilog 2. – Suglasnost Etičkog povjerenstva za provedbu istraživanja.....	45
	Prilog 3. – Informirani pristanak za sudjelovanje u istraživanju	46
	Prilog 4. – Istraživački prijedlog.....	48
	Prilog 5. – Vodič za intervju	50
	Prilog 6. – Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?.....	52
	Prilog 7. – S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?	54
	Prilog 8. – Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj?	55

Unapređenje sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj
– perspektiva stručnjaka

Sažetak:

Tema je istraživanja analiza sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj iz perspektive stručnjaka, iz Splita i Zagreba. Cilj je bio identificirati glavne izazove s kojima se stručnjaci susreću te predložiti konkretna poboljšanja koja bi mogla unaprijediti sustav. Kvalitativna metodologija korištena je za prikupljanje podataka putem polustrukturiranih intervjua, u kojima su sudjelovali socijalni radnici, psiholozi i pravnici s bogatim iskustvom u radu s posvojenom djecom i posvojiteljima. Rezultati su pokazali da ključni problemi obuhvaćaju administrativnu neučinkovitost, prekomjernu birokraciju, dugotrajnost postupaka i nedostatak suradnje među institucijama uključenima u proces posvojenja. Stručnjaci su također istaknuli nedostatak kontinuirane edukacije i podrške, što otežava njihov rad i doprinosi emocionalnoj iscrpljenosti. Predložena poboljšanja uključuju pojednostavljenje administrativnih postupaka, digitalizaciju procesa, uvođenje specijaliziranih timova za posvojenje, jačanje suradnje između institucija te kontinuiranu edukaciju i superviziju stručnjaka. Predložene promjene zasigurno bi bile korak naprijed ka povećanju učinkovitosti sustava posvojenja, smanjenju vremena čekanja djece na posvojenje te pružanju bolje podrške posvojiteljima i djeci.

Ključne riječi: posvojenje, stručnjaci, reforme, djeca

Improvement of the adoption system in the Republic of Croatia
– perspectives of experts

Abstract:

The topic of the research is an analysis of the adoption system in the Republic of Croatia from the perspective of employed from Split and Zagreb. The aim was to identify the main challenges faced by these professionals and to propose concrete improvements that could enhance the system. A qualitative methodology was used to collect data through semi-structured interviews involving social workers, psychologists and lawyers with extensive experience in working with adopted children and adoptive parents. The results indicated that key issues include administrative inefficiency, excessive bureaucracy, lengthy procedures, and a lack of cooperation between institutions involved in the adoption process. The professionals also highlighted a lack of continuous education and support, which complicates their work and contributes to emotional exhaustion. The proposed improvements include simplifying administrative procedures, digitalising processes, introducing specialized adoption teams, strengthening inter-institutional cooperation, and providing continuous education and supervision for professionals. These proposed changes would represent a step forward towards increasing the efficiency of the adoption system, reducing children's waiting time for adoption and providing better support to adoptive parents and children.

Keywords: adoption, experts, reforms, children

Izjava o izvornosti

Ja, Karla Grozdanić pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Karla Grozdanić, v.r.

Ime i prezime: Karla Grozdanić

Datum: 19.09.2024.

1. UVOD

Posvojenje je jedan od najvažnijih socijalnih procesa našeg društva, ono daje djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi priliku za bolji život, pun ljubavi, podrške i sigurnosti. No, koliko smo kao društvo doista posvećeni osiguravanju tih prilika? U Republici Hrvatskoj sustav posvojenja često nailazi na prepreke koje usporavaju ili otežavaju put do obitelji, ostavljajući mnogu djecu da godinama čekaju u institucijama. Trenutno se u Hrvatskoj nalazi preko 700 djece u domovima i udomiteljskim obiteljima koje ispunjavaju uvjete za posvojenje (Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike [MRMSOSP], 2022). Ipak, mnogi od njih i dalje ostaju u sustavu, između ostalog zbog sporih administrativnih postupaka, nedostatka koordinacije među institucijama te drugih sustavnih problema (Galić, 2021; MRMSOSP, 2022). Postavlja se pitanje, kako je došlo do toga da sustav koji bi trebao biti put nade postane labirint prepreka? (Bašić, 2020).

Važno je napomenuti da posvojenje nije uvijek najbolje rješenje za svako dijete, jer u nekim slučajevima postoje druge opcije koje bolje odgovaraju njihovim potrebama. Ipak, za većinu djece koja nemaju odgovarajuću roditeljsku skrb, posvojenje predstavlja najbolji put prema sigurnosti i stabilnom obiteljskom okruženju (Hrabar i sur., 2021). Djeca koja ostaju u institucijama ili udomiteljskim obiteljima, umjesto da što prije budu posvojena, suočavaju se s mnogim izazovima. Psihološka istraživanja pokazuju da djeca koja dugo ostaju u institucionalnoj skrbi često razvijaju emocionalne i razvojne poteškoće, što dodatno otežava njihovu kasniju integraciju u obitelj i društvo (Ivanov, 2019). Sustav posvojenja u Hrvatskoj suočava se s brojnim izazovima, uključujući dugotrajne postupke evaluacije posvojitelja, administrativne prepreke te nedostatak podrške za posvojitelje i djecu (Galić, 2021). Navedeni problemi doprinose činjenici da tek mali broj djece, manje od 20% onih koji ispunjavaju uvjete, na kraju bude posvojeno (MRMSOSP, 2022).

Stoga, u ovom će se radu analizirati načini poboljšanja sustava posvojenja iz perspektive stručnjaka i fokusirati na moguće promjene koje bi mogle stvoriti pravedniji i učinkovitiji sustav. Naglašava se potreba za reformama koje će posvojenje učiniti transparentnijim, bržim i podržavajućim za sve uključene strane. Ovo nije samo tehnički problem, već je moralni imperativ. Naglašava se potreba za hitnim

djelovanjem kako bi se sustav prilagodio potrebama djece, omogućujući im da što prije pronađu svoj dom, odnosno mjesto gdje će konačno osjetiti pripadnost, sigurnost i ljubav.

1.1. Važnost posvojenja

Sustav posvojenja nije samo "pravna procedura", već nas podsjeća i upozorava na temeljno ljudsko pravo svakog djeteta da raste u obiteljskom okruženju koje pruža sigurnost, ljubav te priliku za sretan i zdrav razvoj. Prema Konvenciji o pravima djeteta, koju je Hrvatska ratificirala 1991. godine, svako dijete ima pravo na obitelj, sigurnost i ljubav (SL SFRJ 15/90, NN-MU 12/93, 20/97). Navedena prava nisu samo apstraktni pojmovi ili idealizirani ciljevi, ona su obveza društva koju treba ostvarivati kroz zakone, politike i prakse. Unatoč nastojanjima da se osigura pravo svakog djeteta na obitelj, postoje izazovi koji usporavaju ili otežavaju put djece do posvojenja.

U Republici Hrvatskoj svake godine stotine djece ostaju bez prilike za posvojenje, ne nužno zbog nedostatka obitelji koje žele posvojiti, već zasigurno i zbog proceduralnih i administrativnih prepreka koje produžuju proces. Iako je sustav postavljen s ciljem zaštite djece i osiguranja njihovih prava, u praksi se ponekad suočava s poteškoćama koje otežavaju ostvarenje navedenog cilja. Pravni okvir zahtijeva da se svako posvojenje provodi uz poštovanje načela "najboljeg interesa djeteta", pri čemu sudovi i Hrvatski zavod za socijalni rad moraju provesti detaljne procjene prikladnosti posvojitelja (čl. 101), uključujući evaluaciju emocionalne, financijske i socijalne stabilnosti. Stoga, dobrobit djece treba biti u središtu svakog posvojenja. Naime, psihološki i socijalni aspekti posvojenja jasno pokazuju da djeca posvojena u stabilne obitelji imaju znatno veće šanse za zdrav emocionalni i psihološki razvoj (Ivanov, 2019). Takva djeca dobivaju priliku osjećati se voljenima, zaštićenima i uključenima, što im omogućuje da se razvijaju u sigurnom i poticajnom okruženju. Za djecu koja ostaju u institucijama ili udomiteljstvu, to često nije slučaj. Dugotrajni boravak u institucijskoj skrbi može imati negativan utjecaj na djecu, jer su ona lišena stalnog emocionalnog oslonca koji obitelj može pružiti (Vidaković, 2018).

Istraživanja ukazuju na to da djeca koja provode dulje vrijeme u institucionalnoj skrbi često razvijaju emocionalne i razvojne poteškoće koje otežavaju njihovu kasniju

integraciju u društvo i obitelj (Ivanov, 2019). Takva djeca mogu se suočavati s osjećajem nesigurnosti, manjkom emocionalne stabilnosti i teškoćama u stvaranju zdravih odnosa. Zbog toga je važno raditi na unapređenju sustava posvojenja, kako bi se djeci što prije omogućilo da pronađu obitelj koja će im pružiti ljubav i stabilnost. Iako postoje brojne obitelji koje su spremne pružiti dom i ljubav djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi, sustav posvojenja mora biti osmišljen na način da što bolje podrži te obitelji, ali i djecu koja čekaju. U konačnici je cilj osigurati da svako dijete koje traži dom pronađe put do njega što prije moguće, jer svako dijete zaslužuje priliku za sretan i ispunjen život u obiteljskom okruženju.

1.2. Zašto je promjena potrebna?

Ako je jasno da sustav posvojenja ne funkcionira optimalno, što nas sprječava da poduzmemo potrebne korake? Promjena je potrebna jer trenutni sustav posvojenja u Hrvatskoj ne odgovara u potpunosti na potrebe djece koja traže obitelj i obitelji koje su spremne pružiti dom. Sustav se suočava s nizom izazova: nedostatak stručnog kadra, dugotrajni procesi evaluacije posvojitelja, administrativne prepreke koje produžuju postupke i manjak adekvatne podrške za sve sudionike u procesu (Galić, 2021; Heimer & Šojat, 2019). Ovi problemi ne smiju ostati nevidljivi, jer se iza svake brojke krije život djeteta koje čeka priliku za obitelj (Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike [MRMSOSP], 2022).

Podaci pokazuju da je u 2022. godini u Hrvatskoj zabilježeno svega 80 posvojenja, dok je više od 400 djece čekalo na posvojenje (MRMSOSP, 2022). Ta statistika otkriva značajnu neusklađenost između broja djece koja čekaju i broja posvojenja koja se ostvaruju. Svako dijete koje ostane u sustavu duže nego što je potrebno propušta priliku za stabilnost, ljubav i sigurnost koju obitelj može pružiti. Primjeri iz drugih zemalja pokazuju da je moguće uspostaviti sustav koji učinkovitije odgovara na potrebe djece i posvojitelja. Švedska, Nizozemska i Njemačka su zemlje koje su uspješno implementirale napredne sustave posvojenja, uz jasne protokole i intenzivnu podršku za posvojitelje (Heimer & Šojat, 2019; Nordensson, 2020). U Švedskoj, na primjer, posvojitelji prolaze kroz sveobuhvatne pripremne programe koji uključuju psihološku evaluaciju i edukaciju, što osigurava da su spremni za roditeljsku ulogu.

Zbog toga Švedska ima jednu od najnižih stopa neuspjelih posvojenja u Europi – manje od 3% posvojenja završi neuspješno, što je rezultat sustavne podrške i pripreme posvojitelja i djece (Svenska Barns Välfärd, 2021). U Nizozemskoj, naglasak je stavljen na brzu i transparentnu komunikaciju između svih uključenih strana, što je rezultiralo smanjenjem prosječnog trajanja postupka posvojenja na manje od 12 mjeseci, u usporedbi s nekoliko godina koliko postupak može trajati u drugim zemljama. Nizozemski model omogućuje da se više od 85% djece u odnosu na koju su ispunjene pretpostavke za posvojenje uspješno smjesti u obitelj u roku od godine dana, što je jedna od najviših stopa uspješnosti u Europi (Netherlands Adoption Foundation, 2020). Osim toga, posvojitelji i djeca imaju pristup kontinuiranim savjetodavnim i podržavajućim uslugama koje im pomažu u prilagodbi na novu obiteljsku dinamiku. Njemačka također primjenjuje strukturirani sustav praćenja i evaluacije koji osigurava da se djeca i posvojitelji osjećaju sigurno i podržano tijekom cijelog procesa. Zahvaljujući ovakvom pristupu, Njemačka bilježi visok stupanj zadovoljstva među posvojiteljima i nisku stopu raskida posvojenja – samo 5% posvojenih djece kasnije se vrati u sustav, što je značajno manje od europskog prosjeka (Deutsches Jugendinstitut, 2019).

Navedeni statistički podaci jasno pokazuju da uspješnost posvojenja uvelike ovisi o kvaliteti sustava, pravovremenosti podrške i pripremi svih sudionika. Hrvatska može i mora učiti iz ovih primjera, prilagođavajući najbolje prakse svojim potrebama i specifičnostima. Uspješni primjeri iz drugih zemalja potvrđuju da su promjene moguće i ostvarive te da svaki korak ka poboljšanju sustava posvojenja može značiti jednu priliku više za djecu koja čekaju na obitelj. Vrijeme je da se sustavno pristupi rješavanju ovih izazova i da se posvojenje postavi kao prioritet u socijalnim politikama. Sustav posvojenja mora biti više od birokratskog procesa – on mora postati aktivna podrška koja djeci daje priliku za novi početak. Uvođenjem promjena koje će posvojenje učiniti bržim, pravednijim i transparentnijim, Hrvatska može stvoriti okruženje u kojem će svako dijete imati šansu za sretan i ispunjen život u obiteljskom okruženju. Svaka reforma, svaka prilagodba, svaki korak naprijed znači jednu priliku više za djecu koja čekaju.

1.3. Normativni okvir instituta posvojenja

Obiteljski zakon Republike Hrvatske temeljni je pravni okvir koji uređuje posvojenje kao poseban oblik obiteljskopravne zaštite djeteta bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Članak 180. Obiteljskog zakona definira posvojenje kao poseban institut zbrinjavanja, pri čemu posvojitelji stječu pravo na roditeljsku skrb. Zakonom je propisano da posvojenje mora biti u skladu s dobrobiti djeteta te se stoga procjenjuju osobine posvojitelja u odnosu na djetetove potrebe i najbolji interes djeteta (Obiteljski zakon, NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23). Najbolji interes djeteta, kao središnje načelo svih postupaka posvojenja, usklađen je s međunarodnim standardima, poput Konvencije o pravima djeteta, čiji članak 3. nalaže da u svim odlukama vezanim uz djecu upravo taj interes mora biti primarna smjernica (SL SFRJ 15/90, NN-MU 12/93, 20/97).

Obiteljski zakon temelji uređenje obiteljskih odnosa na načelima prvenstvene zaštite dobrobiti i prava djeteta (čl. 5.), prvenstvenog prava roditelja da skrbe o djetetu (čl. 6.), načelu razmjerne i najblaže intervencije u obiteljski život (čl. 7.) te načelu žurnosti u rješavanju obiteljskopравnih stvari u vezi s djetetom (čl. 10.). Navedena načela služe kao smjernice za sve odluke vezane uz zaštitu djeteta i provođenje obiteljskih postupaka (Hrabar i sur., 2021). Međutim, navedena prava u čl. 6. Obiteljskog zakona podliježu određenim ograničenjima, odnosno nemogućnosti ostvarenju prava (Hrabar i sur., 2021). Prepuštanjem djeteta na posvojenje ono prestaje živjeti sa svojim roditeljima te prestaju sve veze djeteta s njegovim biološkim roditeljima (Hrabar i sur., 2021). Posvojenje objedinjuje pravo čovjeka na osnivanje obitelji i pravo djeteta na zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit (Hrabar i sur., 2021). Članak 197. Obiteljskog zakona jasno određuje da posvojenjem nastaje neraskidiv odnos srodstva između posvojitelja i njegovih srodnika s jedne strane te posvojenika i njegovih potomaka s druge strane (Obiteljski zakon, NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23). Posvojenjem prestaju sva prava i dužnosti koje su postojale između djeteta i njegovih bioloških roditelja, čime dijete zasniva novu obiteljsku zajednicu s posvojiteljima, osim ako su dijete posvojili bračni ili izvanbračni drug roditelja (Hrabar i sur., 2021). Naime, kako bi se zasnovalo posvojenje, moraju biti ispunjeni određeni uvjeti na strani djeteta i posvojitelja, definirani u člancima 181. do 187. Obiteljskog zakona. Prema članku 182., posvojenje nije dopušteno ako postoji krvno srodstvo u ravnoj liniji ili u

drugom stupnju pobočne loze te se mora provoditi samo ako je u skladu s najboljim interesom djeteta (Obiteljski zakon, NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23). Pretpostavke za posvojenje djeteta uključuju obvezu dobivanja pristanka roditelja, osim u situacijama kada roditelj nije u mogućnosti dati pristanak zbog lišenja roditeljske skrbi ili poslovne sposobnosti (Hrabar i sur., 2021). S druge strane, posvojitelji moraju ispunjavati uvjete osobne podobnosti i socijalne stabilnosti. Članak 187. propisuje da posvojitelj ne može biti osoba koja je lišena roditeljske skrbi, poslovne sposobnosti ili čije dosadašnje ponašanje i osobine upućuju na to da nije prikladno povjeriti joj skrb o djetetu (Obiteljski zakon, NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23). Nadalje, dobna razlika između posvojitelja i djeteta mora iznositi najmanje 18 godina, a iznimke su dopuštene samo uz posebno obrazložene razloge (čl. 184. Obiteljskog zakona).

Postupak posvojenja u Hrvatskoj provodi Hrvatski zavod za socijalni rad kao stvarno nadležno tijelo, koje po službenoj dužnosti pokreće i vodi postupak zasnivanja posvojenja. Prema člancima 203. do 217. Obiteljskog zakona, Hrvatski zavod za socijalni rad zadužen je za procjenu prikladnosti i podobnosti posvojitelja te vođenje evidencije potencijalnih posvojitelja i djece koja ispunjavaju uvjete za posvojenje (Obiteljski zakon, NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23). Posvojitelj može biti hrvatski državljanin, dok u iznimnim slučajevima može biti stranac, ako to predstavlja posebnu korist za dijete te uz prethodno odobrenje ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi (čl. 186. Obiteljskog zakona). U kontekstu međunarodnog prava, uz Konvenciju o pravima djeteta, važnu ulogu ima i Haška konvencija o zaštiti djece i suradnji u vezi s međudržavnim posvojenjem, koja propisuje da se međudržavno posvojenje smije provesti samo ako su iscrpljene sve mogućnosti unutar djetetove države prebivališta. Time se osigurava da se najbolji interes djeteta poštuje i u međunarodnom kontekstu, čime se sprječavaju potencijalne zloupotrebe (Haška konvencija, NN-MU 5/13).

Međutim, unatoč postojanju ovako složenog normativnog okvira, brojna istraživanja ukazuju na probleme u provedbi zakona. Birokratske prepreke, nedostatak koordinacije među institucijama te nedovoljna specijalizacija stručnog kadra često produžuju postupke i negativno utječu na ostvarivanje najboljeg interesa djeteta (Heimer & Šojat, 2019; Galić, 2021). Iako je primarni cilj ovih provjera osigurati

prikladnost buduće obitelji, u praksi se postupci često otegnu na nekoliko godina, što djecu ostavlja predugo u sustavu skrbi te stvara dodatnu nesigurnost i psihološki stres kako za djecu, tako i za posvojitelje (Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, 2022). Od zakonodavca se očekuje samo dosljednost u poštovanju prioriteta – dobrobiti djeteta (Hrabar i sur., 2021).

1.4. Problemi i izazovi trenutnog sustava

Sustav posvojenja u Hrvatskoj suočava se s brojnim izazovima koji otežavaju provedbu postupaka i negativno utječu na potencijalne posvojitelje, ali i na djecu koja čekaju na pronalazak trajnog doma. Unatoč postojanju zakonodavnog okvira usmjerenog na zaštitu djece i osiguranje njihovih prava, praksa često pokazuje brojne nedostatke koji narušavaju temeljne ciljeve sustava. Među ključnim problemima ističu se administrativne i proceduralne neučinkovitosti, nedostatak adekvatnog stručnog kadra te nedovoljna edukacija i podrška posvojiteljima (Galić, 2021).

Jedan od najistaknutijih problema je dugotrajnost postupaka evaluacije i birokratske prepreke, koje značajno produžuju vrijeme potrebno za posvojenje. Umjesto da se proces odvija brzo i u skladu s potrebama djeteta, složene administrativne procedure i nedovoljna suradnja među institucijama često rezultiraju višegodišnjim čekanjem djece u sustavu, čime se narušava stabilnost djetetova emocionalnog i socijalnog razvoja (Galić, 2021). Takva situacija ne samo da obeshrabruje potencijalne posvojitelje, već stvara osjećaj nesigurnosti i neizvjesnosti za samu djecu, koja ostaju u institucionalnoj ili udomiteljskoj skrbi (Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, 2022). Nadalje, nedostatak specijaliziranog stručnog kadra i neujednačene prakse među područnim uredima dodatno otežavaju provedbu sustava posvojenja. U mnogim slučajevima, stručnjaci koji su zaduženi za evaluaciju posvojitelja i pružanje podrške nemaju dovoljno specijalizirane edukacije niti kontinuirane obuke o specifičnim potrebama posvojene djece i njihovih obitelji (Heimer & Šojat, 2019). To dovodi do neučinkovitosti u radu, slabije kvalitete usluga i manjka sveobuhvatne podrške tijekom procesa posvojenja. Edukacija posvojitelja, koja bi trebala biti ključni element pripreme za posvojenje, često je zanemarena ili

uopće ne postoji, što rezultira osjećajem nesigurnosti i nepripremljenosti kod novih roditelja (Galić, 2021).

Također, nedostatak sustavne podrške posvojiteljima nakon posvojenja jedan je od najvažnijih aspekata koji negativno utječe na proces prilagodbe djeteta i uspješnost posvojenja. Stručna podrška, uključujući savjetovanje, psihološku pomoć i edukacije, u većini slučajeva nije automatski dostupna posvojiteljima, a kada i jest, često je ograničena u opsegu i trajanju. To može dovesti do problema u prilagodbi, stresa te destabilizacije obiteljskih odnosa, čime se dugoročno umanjuju šanse za uspješan razvoj posvojenog djeteta u novom obiteljskom okruženju (Vidaković, 2018). Dodatni problem predstavlja stigmatizacija i predrasude prema posvojiteljima i posvojenoj djeci, što se često očituje kroz neprihvatanje i osuđujuće stavove okoline. Takvi stavovi stvaraju pritisak na posvojitelje i posvojenu djecu, dovodeći do osjećaja izolacije i neprihvaćenosti. Na primjer, u javnosti još uvijek postoji raširena percepcija da su posvojena djeca "problematična" ili da je posvojenje "posljednji izlaz" za obitelji koje nisu uspjele imati biološku djecu (Ivanov, 2019). Ove predrasude uglavnom proizlaze iz neinformiranosti i manjka sustavnih edukativnih kampanja koje bi trebale informirati javnost o važnosti posvojenja i razbiti mitove koji prate ovu temu (Vidaković, 2018). Stoga je nužno uložiti dodatne napore u edukaciju i senzibilizaciju javnosti kako bi se smanjila stigma i stvorila pozitivnija društvena klima za posvojenje.

Uz sve navedeno, neujednačene prakse i nedostatak standardizacije postupaka među područnim uredima za socijalnu skrb stvaraju dodatne poteškoće. Postupci evaluacije i odobravanja posvojenja značajno variraju diljem zemlje, što dovodi do nejednakih prilika za posvojenje djece u različitim regijama (MRMSOSP, 2022). Ova neujednačenost dodatno komplicira i produžuje proces te doprinosi osjećaju nesigurnosti kod posvojitelja. Nedostatak financijske i savjetodavne podrške posvojiteljima također je značajan problem. Dok druge europske zemlje često pružaju financijske potpore i savjetodavne usluge kako bi olakšale proces posvojenja, u Hrvatskoj su takve usluge ograničene i nedovoljno razvijene (Heimer & Šojat, 2019). Financijski teret pripreme i brige za posvojenog djeteta pretežno pada na posvojitelje, što može dodatno obeshrabriti obitelji koje bi inače bile voljne pružiti dom djeci bez roditeljske skrbi.

Sve navedene prepreke ukazuju na potrebu za sveobuhvatnim reformama sustava posvojenja. Potrebno je ubrzati postupke, standardizirati prakse među institucijama, te osigurati kontinuiranu i dostupnu podršku posvojiteljima i posvojenoj djeci. Jedino kroz sustavno rješavanje navedenih problema može se stvoriti poticajno i stabilno okruženje koje će omogućiti svakoj posvojenoj djeci da pronađu siguran i trajni dom te istinski iskoriste priliku za sretan i zdrav razvoj u obiteljskom okruženju.

2. CILJ I ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Cilj ovog istraživanja je dobiti uvid u načine unapređenja sustava posvojenja iz perspektive stručnjaka s odjela za posvojenje u Zagrebu i Splitu.

U skladu s ciljem, istraživačka pitanja su:

1. Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?
2. S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?
3. Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj?

3. METODA

U ovom radu se koristi kvalitativna istraživačka metoda s ciljem dobivanja uvida u načine unapređenja sustava posvojenja iz perspektive stručnjaka. Istraživanje je provedeno među stručnjacima koji djeluju unutar sustava posvojenja, uključujući socijalne radnike, psihologe i pravnike zaposlene u Hrvatskom zavodu za socijalni rad u Splitu i Zagrebu. Uzorak sudionika obuhvatio je stručnjake s najmanje tri godine radnog iskustva u području posvojenja, čime se osigurava da sudionici imaju relevantno praktično znanje i uvid u stvarne izazove i prilike unutar sustava, čime se ispunjava zahtjev napisan u stručnoj literaturi (Heimer & Šojat, 2019).

Sudionici su kontaktirani putem e-maila, uz suradnju s ravnateljima Hrvatskog zavoda za socijalni rad te su detaljno informirani o ciljevima, metodologiji i etičkim aspektima

istraživanja. Njihovo sudjelovanje bilo je potpuno dobrovoljno. Intervjui su provedeni uživo u Splitu i online u Zagrebu, s prosječnim trajanjem od 30 do 45 minuta. Ovakva kombinacija načina provedbe intervjua omogućila je prikupljanje relevantnih podataka unatoč geografskim ograničenjima. Nadalje, podaci su prikupljeni kroz polustrukturirane intervjue, koji su omogućili fleksibilnost u postavljanju pitanja te dublje istraživanje ključnih tema putem slobodnog dijaloga. Pitanja su osmišljena u suradnji s mentoricom kako bi se detaljno istražila percepcija stručnjaka o trenutnom sustavu posvojenja, identificirali izazovi i prikupili prijedlozi za moguće unapređenje, kao što je navedeno i u stručnoj literaturi (Galić, 2021). Obrada podataka provedena je putem tematske analize, što je omogućilo identifikaciju ključnih tema i prijedloga stručnjaka. Kvalitativna analiza omogućuje integraciju prikupljenih podataka na grupnoj razini, čime je osigurana anonimnost sudionika. Rezultati tematske analize korišteni su za formuliranje preporuka usmjerenih na poboljšanje sustava posvojenja.

Istraživanje je provedeno u skladu s profesionalnim smjernicama, koje se upućuju na stručnu literaturu (Vidaković, 2018). Sudionicima je prije intervjua uručen informirani pristanak, koji je uključivao detaljno objašnjenje njihovih prava, poput prava na anonimnost, povjerljivosti podataka i mogućnosti povlačenja iz istraživanja u bilo kojem trenutku. Podaci su tretirani kao povjerljivi i pohranjeni na siguran način, dostupni isključivo autorici. Po završetku postupka obrane diplomskog rada, svi podaci koji bi mogli otkriti identitet sudionika bit će trajno izbrisani. Ovaj pristup omogućuje etičku i profesionalnu provedbu istraživanja, s ciljem doprinosa poboljšanju sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj.

3.1. Uzorak

Ciljanu populaciju obuhvaćenu ovim istraživanjem čine stručnjaci iz sustava posvojenja, uključujući socijalne radnike, psihologe i pravnike zaposlene na području gradova Splita i Zagreba, koji imaju bogato iskustvo u radu s posvojenom djecom i posvojiteljima. Ovi stručnjaci svakodnevno sudjeluju u procjeni podobnosti i prikladnosti posvojitelja, savjetovanju i pružanju psihosocijalne podrške, kao i u pravnim postupcima vezanim uz posvojenje. Metoda uzorkovanja korištena u

istraživanju je namjerni uzorak, što se smatra najprikladnijim jer, kako navodi Milas (2009), omogućuje odabir sudionika koji su bogati informacijama relevantnim za istraživačka pitanja i mogu ponuditi duboke uvide u temu istraživanja.

Navedeni pristup omogućava fokusiranje na ključne aspekte istraživanja te prikupljanje kvalitetnih podataka od stručnjaka koji najbolje razumiju kompleksnost i izazove sustava posvojenja. Primarni kriterij za sudjelovanje u ovom istraživanju bilo je najmanje tri godine radnog iskustva u sustavu posvojenja, što uključuje rad u procjeni, savjetovanju i kontinuiranoj podršci djece i posvojitelja, osiguravajući da su sudionici relevantni i stručni u kontekstu istraživačkih ciljeva. Homogenost uzorka očituje se u specifičnom iskustvu rada s posvojenom djecom i posvojiteljima te njihovoj profesionalnoj pozadini unutar sustava socijalne skrbi i pravne podrške. Svi sudionici dijele zajedničko profesionalno iskustvo u pružanju psihosocijalne i pravne podrške posvojiteljima i djeci, što omogućava dublje razumijevanje problema s kojima se sustav posvojenja suočava. S druge strane, heterogenost uzorka dolazi do izražaja kroz različite starosne skupine sudionika, njihove godine radnog staža, razinu stručnog obrazovanja, specifična dosadašnja iskustva te trenutnu zaposlenost u različitim javnim ustanovama i organizacijama koje se bave problematikom posvojenja. Naime, u istraživanju je sudjelovalo ukupno šest stručnjaka, od kojih su tri iz Splita i tri iz Zagreba, s jednakom raspodjelom profesija: socijalni radnik, pravnik i psiholog iz svakog grada. Prosječna dob sudionika je 39 godina, s rasponom od 30 do 50 godina, što omogućava uvid u perspektive stručnjaka različitih generacija. Radni staž sudionika varira od tri do 20 godina, s prosječnim stažem od 8 godina ($SD=5,50$), dok radni staž specifično u području posvojenja iznosi od tri do 15 godina ($SD=4,70$). Svi sudionici su visokoobrazovani stručnjaci s diplomama iz društvenih i humanističkih znanosti, pri čemu je nekoliko sudionika dodatno završilo specijalizirane edukacije u područjima koja su usko povezana s posvojenjem, kao što su obiteljska medijacija, psihoterapija ili specijalizirane pravne obuke vezane uz prava djece i obitelji.

Navedena kombinacija stručnosti i raznolikosti omogućila je da istraživanje obuhvati brojne relevantne aspekte sustava posvojenja, od psihosocijalne podrške i procjene posvojitelja do pravnih postupaka i administrativnih izazova. Ovakav uzorak osigurava sveobuhvatan pregled postojećih praksi te pomaže u identifikaciji

konkretnih problema i mogućih poboljšanja unutar sustava. Prikupljeni podaci omogućuju formuliranje preporuka koje su temeljene na stvarnim iskustvima stručnjaka koji su izravno uključeni u rad s djecom i obiteljima, pružajući tako smjernice za unapređenje sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj.

3.2. Postupak provedbe istraživanja

U svrhu provedbe istraživanja, sudionicima je proslijeđeno pozivno pismo (Prilog 1) koje je sadržavalo sve potrebne informacije o istraživanju, uključujući svrhu, ciljeve, metodologiju, očekivano trajanje sudjelovanja i etičke aspekte istraživanja. Poziv je upućen putem osobnog kontakta istraživača s osobama koje zadovoljavaju kriterije za sudjelovanje, a kontakt podaci prikupljeni su iz javno dostupnih izvora, uključujući službene web stranice Hrvatskog zavoda za socijalni rad te e-mail adrese institucija koje se bave posvojenjem i pružanjem podrške posvojiteljima i djeci. Prvi kontakt sa sudionicima uspostavljen je putem e-maila uz suradnju s ravnateljima područnih ureda u Splitu i Zagrebu, kako bi se identificirali i pozvali relevantni stručnjaci na sudjelovanje. E-mail komunikacija uključivala je detaljne informacije o istraživanju, poziv na sudjelovanje i upute za dogovor termina intervjua.

Intervjui su provedeni uživo sa ispitanicima iz Splita i online putem platforme Zoom sa ispitanicima iz Zagreba, s prosječnim trajanjem od 30 do 45 minuta. Prije svakog intervjua, sudionicima je proslijeđena jedinstvena poveznica za pristup videopozivu, uz detaljne upute o načinu povezivanja i sudjelovanja, što je omogućilo učinkovit i jednostavan pristup intervjuima, čak i za sudionike s ograničenim tehnološkim iskustvom. Podaci su prikupljeni u razdoblju od 15. do 30. srpnja 2024. godine, a trajanje intervjua variralo je između 30 i 45 minuta. Nitko od sudionika nije odustao niti odbio sudjelovanje u istraživanju. Kroz sve faze istraživanja pridržavalo se etičkih načela, uključujući načela dobrovoljnosti, povjerljivosti i zaštite prava sudionika. Sudionici su informirani o svojim pravima putem pozivnog pisma i informiranog pristanka (Prilog 2), koji su im proslijeđeni prije samog intervjua. Svaki sudionik bio je upoznat sa svrhom istraživanja, načinom obrade podataka te svojim pravima, uključujući pravo na povlačenje iz istraživanja u bilo kojem trenutku i odbijanje odgovora na pojedina pitanja bez ikakvih posljedica. Sudionici su pisanim putem dali

svoj informirani pristanak za sudjelovanje u istraživanju i snimanje intervjua, čime su potvrdili svoju suglasnost i razumijevanje načina na koji će podaci biti prikupljeni, pohranjeni i korišteni. S ciljem osiguravanja anonimnosti, svim sudionicima dodijeljeni su jedinstveni identifikacijski kodovi (npr. S1, S2), a svi podaci su obrađeni i prezentirani bez osobnih identifikacijskih elemenata. Osim pozivnog pisma i informiranog pristanka, sudionicima su dostavljeni dodatni informativni materijali (Prilog 3) koji su uključivali detalje o načinu snimanja i pohrane podataka, postupcima zaštite privatnosti te mogućnostima uvida u rezultate istraživanja nakon njegova završetka. Sudionicima je također omogućen kontakt s istraživačem putem e-maila ili telefona za dodatna pojašnjenja ili pitanja, čime se osigurala transparentnost i pristupačnost tijekom cijelog procesa istraživanja.

U konačnici, svi prikupljeni podaci su analizirani u skladu s postavljenim ciljevima istraživanja te su rezultati prezentirani na način koji osigurava anonimnost sudionika i povjerljivost podataka. Time se nastojalo očuvati profesionalnost i etičnost istraživačkog procesa, uz istovremeno osiguravanje točnosti i vjerodostojnosti dobivenih informacija.

3.3. Mjerni instrument

Mjerni instrument korišten za prikupljanje podataka u ovom istraživanju bio je polustrukturirani istraživački intervju. Navedeni instrument odabran je jer omogućuje strukturirano prikupljanje podataka putem unaprijed definiranih pitanja, dok istovremeno ostavlja prostor za fleksibilnost i dublje istraživanje tema koje se mogu pojaviti tijekom razgovora.

S ciljem provedbe intervjua izrađen je Vodič za intervju (Prilog 4), koji se sastojao od 15 osnovnih pitanja i dodatnih potpitanja osmišljenih kako bi se omogućio sveobuhvatan uvid u trenutne izazove i mogućnosti unaprjeđenja sustava posvojenja. Vodič je koncipiran tako da pokrije ključne teme koje su relevantne za istraživanje i uključuje pitanja koja omogućuju sudionicima da slobodno izraze svoja mišljenja i iskustva, čime se omogućuje dublje razumijevanje specifičnih problema s kojima se suočavaju stručnjaci u svom svakodnevnom radu. Naime, uvodni dio intervjua uključivao je pitanja usmjerena na prikupljanje osnovnih podataka o sudionicima,

poput dobi, zanimanja, ukupnog radnog staža te specifičnog iskustva u radu sa sustavom posvojenja. Navedena pitanja omogućila su detaljan opis uzorka i doprinijela boljoj interpretaciji rezultata u kontekstu osobnog i profesionalnog iskustva sudionika.

Središnji dio intervjua sastoji se od nekoliko ključnih tematskih cjelina. U prvoj cjelini navedeni su svakodnevni izazovi s kojima se stručnjaci suočavaju u svom radu, uključujući evaluaciju potencijalnih posvojitelja, administrativne prepreke te nedostatak odgovarajuće podrške i resursa u radu s posvojenom djecom i njihovim obiteljima. U ovoj cjelini također je istraživano iskustvo sudionika u primjeni zakonskih okvira i smjernica te njihovo mišljenje o aktualnim praksama unutar sustava. Nadalje, druga cjelina intervjua obuhvaćala je pitanja usmjerena na percepciju stručnjaka o potrebnim promjenama i mogućnostima za unapređenje sustava posvojenja. Pitanja su bila usmjerena na identificiranje područja u kojima su potrebne reforme, uključujući edukaciju stručnjaka, bolju suradnju između institucija i poboljšanje javne percepcije posvojenja. Sudionici su imali priliku predložiti konkretne mjere i inicijative za unapređenje sustava, temeljene na njihovim praktičnim iskustvima i ekspertizi. Također, posebna pažnja u intervjuiima posvećena je ulozi edukacije i kontinuiranog profesionalnog razvoja stručnjaka. Dodatnim pitanjima istraživalo se koliko su sudionici educirani o suvremenim praksama u posvojenju, koliko su zadovoljni trenutnim obrazovnim programima i koje dodatne obuke smatraju potrebnima kako bi se poboljšala kvaliteta usluga koje pružaju. Završni dio intervjua obuhvaćao je pitanja o percepciji sustava podrške posvojenoj djeci i posvojiteljima te preporuke za unaprjeđenje tih sustava, uključujući prijedloge za bolju integraciju usluga, veću podršku posvojiteljima te unaprjeđenje procedura posvojenja (Prilog 4).

Sudionicima su pitanja postavljena na način da potiču otvoreni dijalog i omogućuju izražavanje osobnih mišljenja, a ne samo formalnih informacija. Ovaj pristup omogućio je prikupljanje detaljnih i osobno obojenih uvida koji reflektiraju stvarne izazove i prilike unutar sustava posvojenja, pružajući kvalitetnu osnovu za formuliranje preporuka za buduće reforme. Intervjui su vođeni tako da se osigura „razgovor sa svrhom“ (Milas, 2009), gdje su istraživačka pitanja usmjerena na otkrivanje specifičnih problema, a fleksibilnost intervjua omogućava istraživaču da produbi razgovor i usmjeri ga prema ključnim temama koje se pojave tijekom intervjua. Provedba intervjua putem polustrukturiranog pristupa osigurala je bogate

kvalitativne podatke koji pružaju vrijedne uvide u perspektive stručnjaka i omogućuju cjelovitu analizu trenutnog stanja i mogućnosti unaprjeđenja sustava posvojenja. Ovaj instrument istraživanja, uz pažljivo osmišljen Vodič za intervju (Prilog 4), pokazao se kao ključni alat za prikupljanje relevantnih i dubokih informacija koje doprinose boljem razumijevanju sustava i formuliranju konkretnih preporuka za njegovu reformu.

3.4. Obrada podataka

Obrada prikupljenih podataka provedena je putem tematske analize, koja se pokazala prikladnom metodom za istraživanje složenih iskustava i perspektiva sudionika. Tematska analiza je postupak koji omogućuje identifikaciju, analizu i interpretaciju tematskih obrazaca unutar kvalitativnih podataka (Braun i Clarke, 2006). U ovom istraživanju, tematska analiza korištena je induktivno, što znači da su se teme razvijale isključivo iz podataka prikupljenih od sudionika, bez unaprijed definiranih kategorija, čime je osigurana neposredna refleksija stvarnih iskustava stručnjaka (Braun i Clarke, 2006).

Prvi korak u postupku analize uključivao je upoznavanje s podacima putem transkribiranja audio snimki intervjua. Svaka snimka je pažljivo prepisana i opetovano iščitana kako bi se istraživačica upoznala s detaljima i suptilnostima sudioničkih izjava. Kroz navedeni postupak transkripcije, istraživačica je stekla uvid u tematske obrasce i ključne aspekte koji su oblikovali daljnju analizu podataka. Drugi korak tematske analize bio je usmjeren na generiranje inicijalnih kodova. Tijekom ove faze, identificirani su dijelovi teksta koji su se činili važnima za istraživanje te su označeni specifičnim kodovima koji opisuju osnovne ideje ili uzorke. Kodiranje je uključivalo detaljno označavanje tekstualnih segmenata, pri čemu su prepoznate ključne riječi, fraze i teme koje su se ponavljale u izjavama sudionika. Cilj navedenog postupka bio je uspostaviti osnovne elemente iz kojih će se kasnije razviti šire teme. Nakon inicijalnog kodiranja, slijedio je proces grupiranja kodova u tematske skupine. Ovaj korak omogućio je istraživačici da pronađe zajedničke elemente među kodovima i poveže ih u veće tematske cjeline koje su odražavale ključne obrasce unutar prikupljenih podataka. Grupiranje kodova olakšalo je prepoznavanje glavnih tema

koje su proizašle iz sudioničkih odgovora. Četvrta faza uključivala je preispitivanje i redefiniranje identificiranih tema. U ovoj fazi, istraživačica je ponovno pregledala tematske skupine kako bi provjerila njihovu koherentnost i relevantnost u odnosu na ciljeve istraživanja. Provjera tema bila je usmjerena na osiguravanje da su svi kodovi unutar tema logično povezani i da vjerno odražavaju izjave sudionika.

Nakon potvrde tematskih skupina, slijedila je konačna faza imenovanja i definiranja tema. Svaka tema dobila je naziv koji precizno opisuje njezin sadržaj i smisao, a istraživačica je nastojala zadržati vjerodostojnost podataka uzimajući u obzir prijedloge i povratne informacije mentorice diplomskog rada. Ovaj postupak osigurao je jasno definiranje tematskih cjelina i omogućio stvaranje strukturiranog i preglednog prikaza rezultata. Naposljetku, završna faza tematske analize uključivala je interpretaciju rezultata i njihovo izvještavanje u poglavlju „Rezultati istraživanja i rasprava“. Kroz ovu fazu, istraživačica je analizirala tematske obrasce i interpretirao ih u kontekstu postojećih teorija i prakse, čime su dobiveni rezultati dobili dublje značenje i značaj. Navedena interpretacija rezultata omogućila je formuliranje zaključaka i preporuka za unaprjeđenje sustava posvojenja, temeljeno na stvarnim iskustvima i uvidima sudionika. Naime, tematska analiza pokazala se kao ključna metoda za obradu prikupljenih podataka, omogućujući istraživačici da izgradi koherentne i smislene tematske cjeline koje pružaju detaljan uvid u istraživanu problematiku. Ovaj pristup osigurao je temeljitu obradu kvalitativnih podataka, a rezultati su korišteni za donošenje zaključaka i preporuka koje mogu doprinijeti poboljšanju sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Dobiveni rezultati istraživanja mogu se podijeliti u tri temeljne cjeline, sukladno istraživačkim pitanjima, a to su: 1) Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?; 2) S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?; i 3) Koji su prijedlozi stručnjaka za unaprjeđenje sustava posvojenja u Hrvatskoj? Navedene cjeline pružaju uvid u ključne aspekte funkcioniranja sustava posvojenja iz perspektive stručnjaka, naglašavajući njihove percepcije, identificirane izazove i konkretne preporuke za unaprjeđenje praksi i postupaka unutar sustava.

4.1. Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?

Rezultati istraživanja ukazuju na nekoliko ključnih problema unutar trenutnog sustava posvojenja. Navedeni problemi se mogu grupirati u dvije glavne teme: **Administrativne i proceduralne neučinkovitosti** te **Institucionalna nekoordiniranost**. Prikazani rezultati temeljeni su na analizi izjava, kodova i kategorija, koji su detaljno opisani u nastavku. Kodovi, kategorije i teme koje odgovaraju na prvo istraživačko pitanje o tome kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja, prikazani su u obliku umne mape u Prikazu 4.1. Ovi aspekti obuhvaćaju proceduralne prepreke, sporost u donošenju odluka i neusklađenost među institucijama, što sve zajedno otežava postupak posvojenja i produljuje vrijeme koje djeca provode u institucionalnoj skrbi.

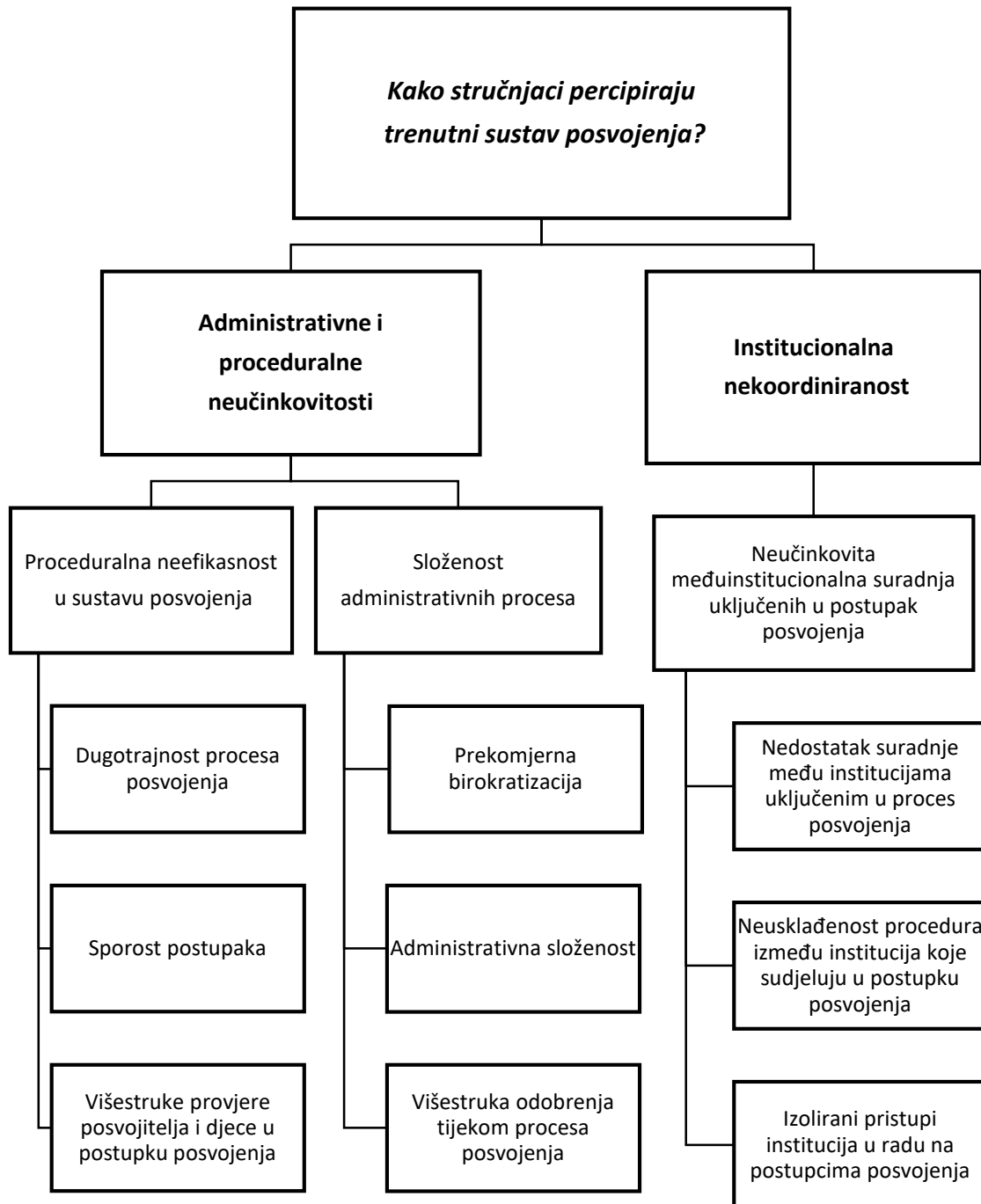
4.1.1. Administrativne i proceduralne neučinkovitosti

Sudionici koji sudjeluju u postupku posvojenja opisuju niz problema vezanih uz neučinkovitost sustava, što često usporava cijeli postupak posvojenja i negativno utječe na dobrobit djece i posvojitelja. Unutar navedene teme identificirana su dva glavna izazova: proceduralna neefikasnost i složeni administrativni procesi. Ovi izazovi dodatno otežavaju cjelokupan proces posvojenja, stvarajući barijere koje smanjuju učinkovitost sustava i produžuju vrijeme koje djeca provode u institucijama.

Proceduralna neefikasnost odnosi se na probleme vezane uz sporost i tromost postupaka unutar sustava posvojenja. Sudionici u istraživanju često naglašavaju kako je dugotrajnost postupaka jedan je od najvećih izazova koji značajno otežava provedbu postupka posvojenja te negativno utječe na iskustvo kako djece, tako i potencijalnih posvojitelja. Postupci posvojenja ponekad traju godinama, što za posljedicu ima dugotrajno zadržavanje djece u institucijama, umjesto da budu smještena u obitelji. Kako jedan sudionik navodi: "*Djeca predugo čekaju u sustavu, nekada čak i nekoliko godina.*" (S1), dok drugi ističe: "*Posvojitelji često odustaju jer im je čekanje nepodnošljivo.*" (S2).

Prikaz 4.1.

Percepcija stručnjaka o trenutnom sustavu posvojenja u Hrvatskoj

Navedena percepcija stručnjaka ukazuje na to da sustav ne osigurava dovoljno brzu i učinkovitu realizaciju postupaka posvojenja, zbog čega posvojitelji gube strpljenje, a

djeca ostaju bez trajne obitelji. Uz dugotrajnost, spori administrativni postupci dodatno kompliciraju proces. Sudionici primjećuju da sporost u radu sustava povećava stres obiteljima i djeci te stvara dodatne probleme. *"Zbog sporosti procesa djeca ostaju dulje u institucijama nego što bi trebala."* (S3), ističe jedan sudionik, dok drugi dodaje: *"Sporost u radu sustava stvara dodatne probleme i povećava stres obiteljima."* (S4). Ovi komentari naglašavaju važnost ubrzavanja procesa kako bi se smanjio period čekanja i olakšao prelazak djece u posvojiteljske obitelji. Pored toga, višestruke provjere posvojitelja i djece predstavljaju još jednu prepreku. Iako su provjere potrebne kako bi se osiguralo da dijete bude smješteno u sigurnu obitelj, stručnjaci primjećuju da su ove provjere često formalnost koja samo dodatno usporava postupak. *"Višestruke provjere često su formalnost, ali oduzimaju puno vremena."* (S6), primjećuje jedan sudionik. Ovi višestruki postupci provjera stvaraju složenost i dodatan administrativni teret za stručnjake, što produžuje cjelokupan postupak.

Drugi veliki izazov unutar teme administrativne neučinkovitosti odnosi se na **složene administrativne procese**. Stručnjaci navode da su postupci preopterećeni papirologijom i nepotrebnim formalnostima, što dodatno otežava rad s djecom i posvojiteljima. Prekomjerna birokratizacija smatra se glavnom preprekom koja otežava posao stručnjacima, koji umjesto da se fokusiraju na podršku djeci i obiteljima, veći dio vremena provode ispunjavajući dokumentaciju. *"Većinu svog radnog vremena provodimo ispunjavajući dokumentaciju,"* (S1) naglašava jedan stručnjak, dok drugi dodaje: *"Papiri su beskrajni, a često nepotrebni za samu bit procesa."* (S3). Ovi komentari jasno ukazuju na potrebu za smanjenjem administrativnih opterećenja kako bi se stručnjaci mogli više posvetiti samom postupku posvojenja. Administrativna složenost dodatno otežava učinkovitost procesa. Mnogi stručnjaci primjećuju da su administrativni zadaci prekomplicirani te da bi sustav mogao biti pojednostavljen kako bi se ubrzao proces. Jedan od sudionika primjećuje: *"Sustav je nejasan i preopterećen, što otežava rad stručnjaka."* (S2). Složeni administrativni zadaci usporavaju rad i smanjuju učinkovitost postupka, što ima izravan utjecaj na djecu koja čekaju na posvojenje. Posljednji izazov unutar ove teme odnosi se na višestruka odobrenja tijekom procesa posvojenja. Stručnjaci primjećuju da svaki korak u postupku zahtijeva više razina odobrenja, što dodatno usporava postupak. *"Od svakog odobrenja do konačne odluke može proći nekoliko mjeseci."* (S5), rekao je jedan od sudionika, dok

je drugi dodao: *"Odobrenja su često duga i nepotrebno komplicirana."* (S6). Ovi komentari jasno ukazuju na potrebu za pojednostavljenjem postupaka i smanjenjem broja odobrenja kako bi se skratilo vrijeme potrebno za posvojenje.

4.1.2. Institucionalna nekoordiniranost u procesu posvojenja

Tema institucionalna nekoordiniranost obuhvaća probleme s nedostatkom koordinacije i suradnje između institucija koje sudjeluju u procesu posvojenja. Stručnjaci naglašavaju kako institucionalna nekoordiniranost usporava postupke i stvara dodatne administrativne prepreke, što negativno utječe na učinkovitost cijelog sustava posvojenja. Ova tema objašnjava se kroz **Neučinkovitu međuinstitucionalnu suradnju**, a identificirani kodovi uključuju nedostatak suradnje među institucijama, neusklađenost procedura između institucija te izolirane pristupe institucija u radu na postupcima posvojenja.

Nedostatak suradnje među institucijama jedan je od ključnih problema koje stručnjaci uočavaju u svom svakodnevnom radu. Institucije koje sudjeluju u postupku posvojenja, poput zavoda za socijalnu skrb, sudova i drugih relevantnih tijela, često ne komuniciraju dovoljno ili uopće ne surađuju, što dovodi do nepotrebnih kašnjenja i zastoja. Jedan od sudionika istaknuo je: *"Institucije međusobno ne komuniciraju dovoljno, što stvara dodatne poteškoće."* (S1). Nedostatak suradnje otežava koordinaciju aktivnosti između različitih institucija, a to može imati ozbiljne posljedice za djecu koja čekaju na posvojenje i obitelji koje žele posvojiti. Drugi stručnjak ističe: *"Suradnja među odjelima je minimalna, što utječe na cjelokupni proces."* (S3). Ovi komentari naglašavaju potrebu za uspostavljanjem jasnih komunikacijskih kanala i bolje koordinacije kako bi se smanjili zastoji i osigurao učinkovitiji rad sustava. Pored nedostatka suradnje, stručnjaci također ističu neusklađenost procedura između institucija kao još jedan značajan izazov. Svaka institucija ima svoja pravila i postupke, što često dovodi do nesuglasica i zastoja u postupku. Jedan od sudionika navodi: *"Svaka institucija ima svoja pravila, što dovodi do zastoja."* (S4). Može se zaključiti da navedena neusklađenost stvara nejasnoće, usporavajući postupak posvojenja jer se različite institucije ne pridržavaju istih protokola. Kao što jedan od stručnjaka naglašava: *"Neusklađenost procedura među institucijama je velika prepreka."* (S5). Neusklađenost ne samo da produžuje proces, već i otežava suradnju među institucijama, što dodatno usporava postupke.

Uz neusklađene procedure, stručnjaci također spominju izolirane pristupe koje različite institucije primjenjuju u radu na postupcima posvojenja. Institucije često djeluju samostalno, bez zajedničkog pristupa ili plana, što dodatno komplicira proces. Stručnjaci ističu kako bi zajednički pristupi i bolje koordinirane aktivnosti između institucija mogle značajno ubrzati postupak i osigurati bolji ishod za djecu. Jedan od sudionika navodi: *"Stručnjaci rade kao zasebni entiteti, bez zajedničkog cilja."* (S2), dok drugi naglašava: *"Nedostaje nam jedinstven pristup i zajednički plan djelovanja."* (S6). Ovi izolirani pristupi institucija u radu otežavaju postizanje zajedničkih ciljeva i usporavaju cijeli proces posvojenja.

4.2. S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?

Prikazani rezultati temeljeni su na analizi izjava, kodova i kategorija, koji su detaljno opisani u nastavku. Kodovi, kategorije i teme koje odgovaraju na drugo istraživačko pitanje o izazovima s kojima se stručnjaci susreću u sustavu posvojenja, prikazani su u obliku umne mape u Prikazu 4.2. Stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja suočavaju se s brojnim izazovima koji otežavaju njihovu svakodnevnu praksu. Navedeni izazovi mogu se podijeliti u dvije glavne teme: **Kadrovski izazovi i administrativna preopterećenost te Emocionalno opterećenje i nedostatak podrške u radu stručnjaka.** Obje teme pokrivaju ključne probleme koji otežavaju rad stručnjaka, negativno utječući na njihovu učinkovitost i dobrobit te, u konačnici, na kvalitetu usluge koju pružaju djeci i posvojiteljima.

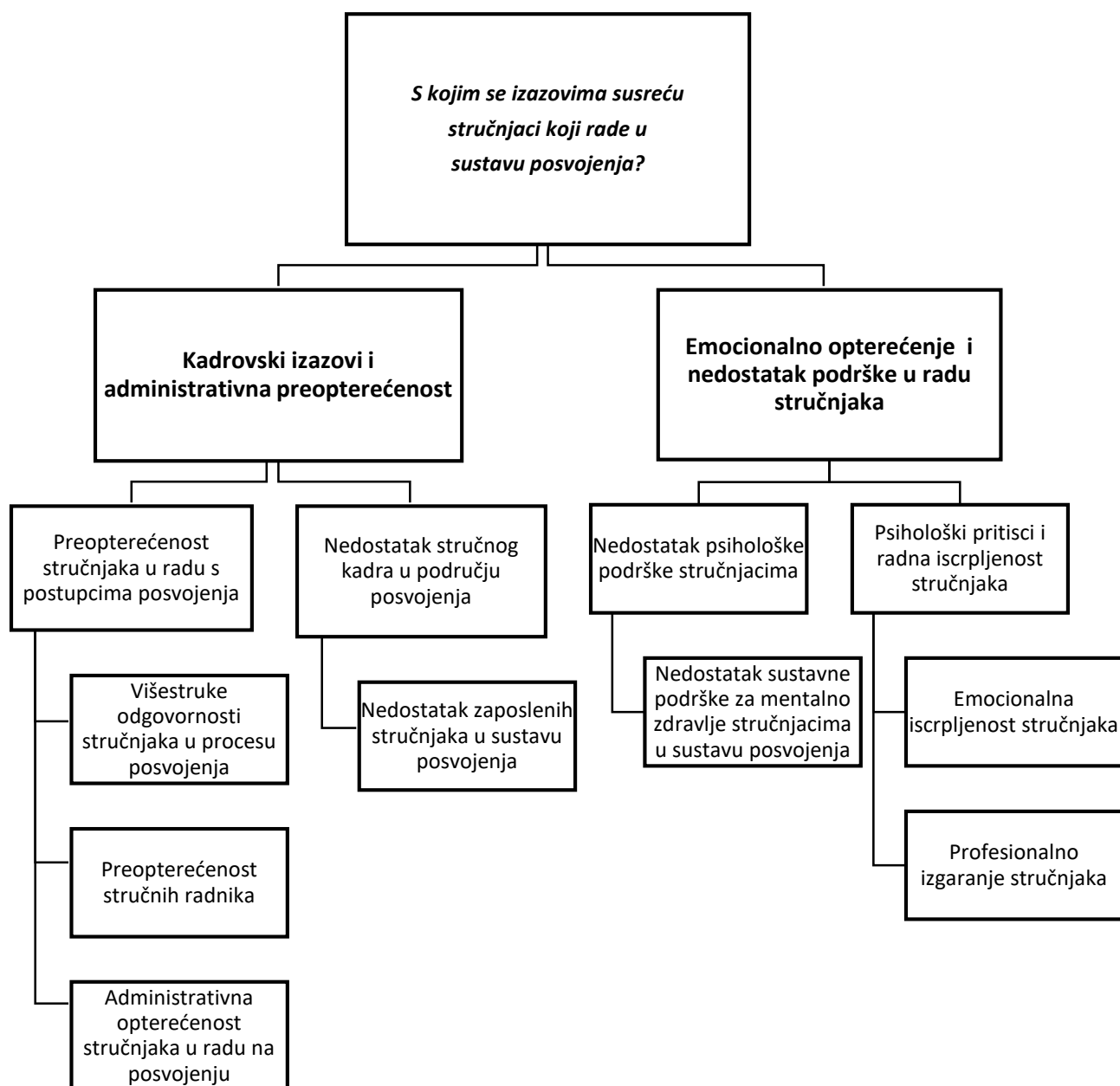
4.2.1. Kadrovski izazovi i administrativna preopterećenost

Stručnjaci u sustavu posvojenja suočavaju se s ozbiljnim izazovima povezanim s nedostatkom kadra i preopterećenošću administrativnim zadacima, što otežava njihovu učinkovitost i usporava postupke posvojenja. Ova tema obuhvaća dvije glavne kategorije: Nedostatak stručnog kadra i Preopterećenost stručnjaka u radu s postupcima posvojenja. Nedostatak kadra dodatno opterećuje stručnjake, koji moraju preuzeti više zadataka nego što je moguće učinkovito obraditi, dok administrativna

preopterećenost oduzima dragocjeno vrijeme koje bi trebalo biti usmjereno na djecu i posvojitelje.

Prikaz 4.2.

Izazovi stručnjaka koji rade u sustavu posvojenja

Nedostatak stručnog kadra u području posvojenja predstavlja ključan izazov. Mnogi sudionici istraživanja izvještavaju o kroničnom nedostatku zaposlenih u sustavu, što otežava pravodobno rješavanje postupaka posvojenja i smanjuje mogućnost posvećivanja svakom pojedinačnom slučaju. Jedan sudionik ističe: *"Jednostavno nemamo dovoljno ljudi da bismo se mogli posvetiti svakom slučaju kako zaslužuje."* (S1), dok drugi dodaje: *"Nedostatak zaposlenih otežava brzinu kojom možemo obrađivati slučajeve."* (S3). Ovaj nedostatak ne samo da produžuje postupke, već i stavlja dodatni pritisak na postojeći kadar, koji već radi pod velikim opterećenjem.

Preopterećenost stručnjaka također je važan problem s kojim se suočavaju djelatnici u sustavu posvojenja. Preopterećenje proizlazi iz činjenice da stručnjaci često moraju preuzeti višestruke odgovornosti, uz to što rade s velikim brojem djece i obitelji. Ovakva situacija dovodi do preopterećenja stručnjaka, smanjujući kvalitetu njihove usluge i usporavajući postupak. Jedan od sudionika primjećuje: *"Svi smo preopterećeni. U jednom trenutku jednostavno ne možete sve stići."* (S4). Preopterećenje također uzrokuje višestruke odgovornosti stručnjaka, što znači da stručnjaci moraju paralelno raditi na različitim zadacima, što dalje usporava proces. *"Višestruke odgovornosti su nešto s čim se svakodnevno borimo. Radimo na više slučajeva istovremeno, što nas dodatno opterećuje."* (S2). Pored toga, administrativna opterećenost također negativno utječe na rad stručnjaka. Administrativni zadaci, poput ispunjavanja dokumentacije i brojnih formalnosti, oduzimaju velik dio radnog vremena stručnjaka, ostavljajući manje vremena za izravni rad s djecom i obiteljima. *"Većinu vremena provodimo ispunjavajući papire, umjesto da pomažemo ljudima,"* (S2) navodi jedan od stručnjaka. Ova prekomjerna administrativna opterećenost dodatno smanjuje kapacitet stručnjaka da se posvete djeci, čime se usporava postupak i smanjuje kvaliteta skrbi.

4.2.2. *Emocionalno opterećenje i nedostatak podrške u radu stručnjaka*

Pored kadrovskih i administrativnih izazova, stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja suočavaju se i s emocionalnim opterećenjem, koje proizlazi iz prirode posla i stalnog rada s osjetljivim i traumatičnim slučajevima. Ova tema uključuje dvije glavne

kategorije: psihološki pritisci i radna iscrpljenost te nedostatak sustavne psihološke podrške za stručnjake.

Psihološki pritisci i radna iscrpljenost stručnjaka ozbiljan su izazov s kojim se stručnjaci suočavaju u svom svakodnevnom radu. Zbog stalne izloženosti emocionalno teškim slučajevima, stručnjaci često osjećaju emocionalnu iscrpljenost, što može dovesti do profesionalnog izgaranja. *"Stalno smo pod stresom, a taj stres se samo gomila s vremenom,"* (S3) navodi jedan od sudionika, dok drugi ističe: *"S vremenom dolazi do izgaranja, jednostavno ne možete nositi taj teret svakodnevno."* (S6). Ovaj osjećaj iscrpljenosti utječe na radnu sposobnost stručnjaka, smanjujući njihovu učinkovitost i sposobnost da pružaju kvalitetnu podršku.

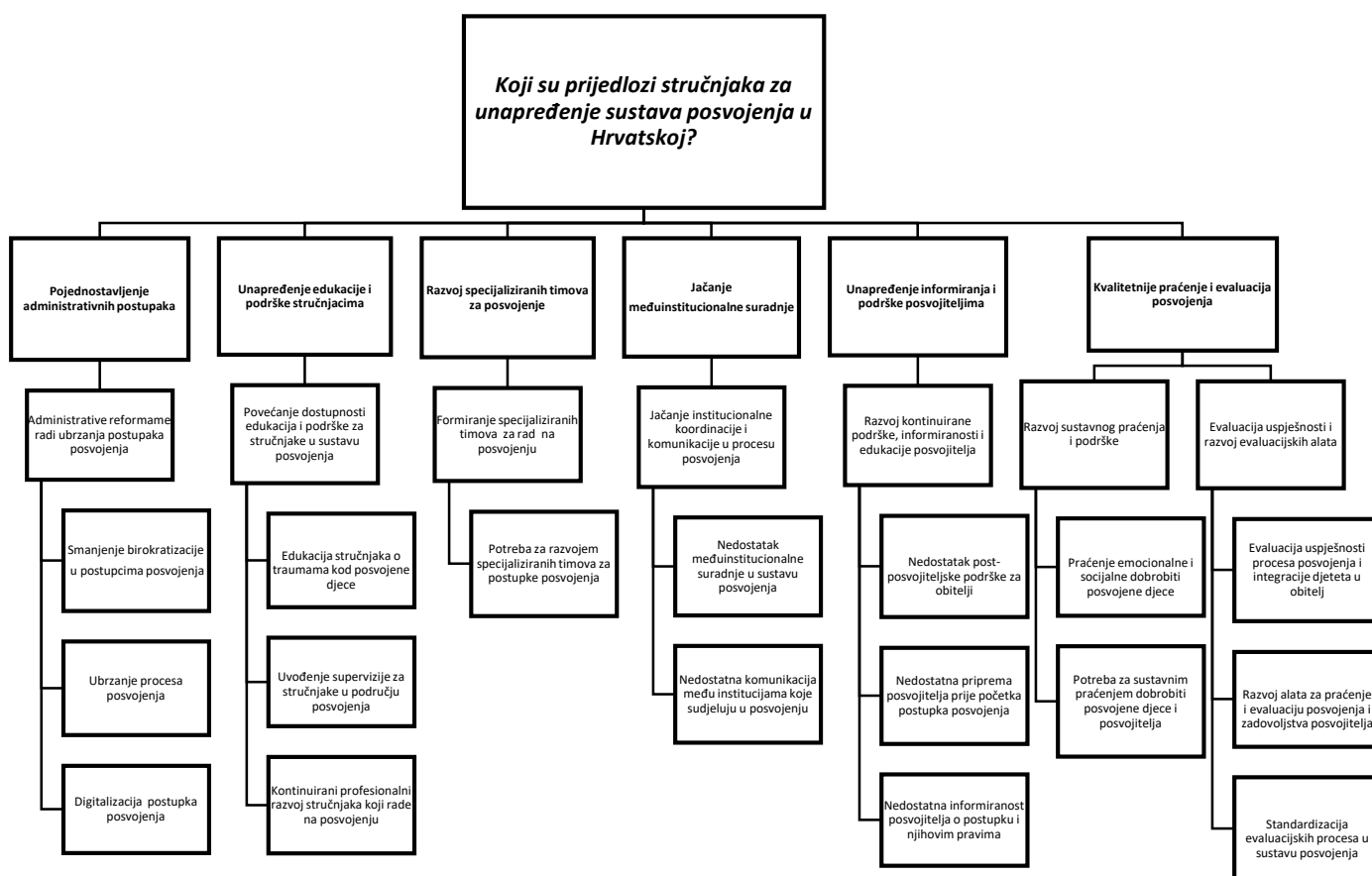
Osim emocionalne iscrpljenosti, stručnjaci ističu kako im **nedostaje sustavna psihološka podrška** koja bi im pomogla u suočavanju s emocionalnim pritiscima. Nedostatak sustavne podrške za mentalno zdravlje stručnjaka jedan je od najčešće spominjanih izazova. Stručnjaci su suočeni s visokim emocionalnim opterećenjem, ali nemaju dovoljno dostupnih resursa za psihološku podršku koja bi im pomogla nositi se s izazovima s kojima se svakodnevno susreću. *"Nema sustavne podrške za nas, a radimo s vrlo osjetljivim slučajevima"* (S2) ističe jedan od sudionika, dok drugi dodaje: *"Moramo se sami nositi s pritiscima. Nema psihološke podrške ni supervizije."* (S5).

4.3. Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj?

Rezultati analize odgovora na treće istraživačko pitanje o prijedlozima stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja ukazuju na nekoliko ključnih područja koja zahtijevaju poboljšanja. U Prikazu 4.3. vidljivi su kodovi, kategorije i teme koje obuhvaćaju prijedloge stručnjaka. Izdvojeno je šest glavnih tema: **Pojednostavljenje administrativnih postupaka, Unapređenje edukacije i podrške stručnjacima, Razvoj specijaliziranih timova za posvojenje, Jačanje međuinstitucionalne suradnje, Unapređenje informiranja i podrške posvojiteljima te Kvalitetnije praćenje i evaluacija posvojenja.**

Prikaz 4.3.

Prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj

4.3.1. Pojednostavljenje administrativnih postupaka

Jedan od najvažnijih prijedloga stručnjaka odnosi se na **Administrativne reforme radi ubrzanja postupaka posvojenja**. Navedena tema uključuje prijedloge za

smanjenje birokratizacije ubrzanje postupaka i digitalizaciju procesa, koji su stručnjaci prepoznali kao ključne korake za ubrzavanje postupka posvojenja i povećanje učinkovitosti.

Smanjenje birokratizacije u postupcima posvojenja prepoznato je kao prioritet, budući da je složenost administrativnih zadataka jedan od glavnih uzroka kašnjenja u postupku. Stručnjaci naglašavaju da je veliki dio dokumentacije suvišan i opterećuje rad stručnjaka. *"Moramo pojednostaviti papirologiju, jer previše vremena trošimo na administrativne zadatke umjesto na rad s djecom i obiteljima."* (S3). Smanjenje administrativnog opterećenja omogućilo bi stručnjacima da se usmjere na ključne aspekte posvojenja, poput evaluacije djece i pripreme posvojitelja. Uz smanjenje birokratizacije, stručnjaci ističu potrebu za **ubrzanjem postupka posvojenja**. Prema njihovim riječima, trenutni sustav posvojenja previše je spor i birokratski, što negativno utječe na djecu i posvojitelje. *"Posvojenje traje predugo, a djeca ostaju u institucijama puno duže nego što bi trebala."* (S1). Ubrzanje postupaka posvojenja ključno je kako bi se smanjilo vrijeme čekanja djece na smještaj u obitelj i omogućilo brže ostvarivanje posvojiteljskih prava. **Digitalizacija procesa posvojenja** također je prepoznata kao važan korak u modernizaciji sustava. Stručnjaci smatraju da bi digitalizacija administrativnih postupaka mogla značajno smanjiti vrijeme obrade i omogućiti transparentnije praćenje slučajeva. *"Digitalizacija bi ubrzala postupke i olakšala praćenje napretka svakog slučaja."* (S5). Digitalizirani sustav omogućio bi bržu komunikaciju među institucijama i automatsku obradu dokumenata, čime bi se eliminirale nepotrebne birokratske prepreke.

4.3.2. Unapređenje edukacije i podrške stručnjacima

Drugi ključni prijedlog stručnjaka odnosi se na **Povećanje dostupnosti edukacija i podrške za stručnjake** koji rade u sustavu posvojenja. Stručnjaci naglašavaju potrebu za kontinuiranim profesionalnim razvojem, dodatnim edukacijama o specifičnim izazovima rada s posvojenom djecom te osiguravanjem supervizije kao oblika stručne podrške.

Edukacija stručnjaka o traumama kod posvojene djece prepoznata je kao ključna za poboljšanje kvalitete rada. Djeca koja dolaze iz institucionalne skrbi često su prošla

kroz traumatična iskustva, zbog čega stručnjaci moraju biti educirani o njihovim specifičnim potrebama i izazovima s kojima se susreću. *"Mnogi stručnjaci nisu dovoljno educirani o traumama koje djeca prolaze, a to je važno za kvalitetan rad s njima."* (S2). Dodatna edukacija omogućila bi stručnjacima bolje razumijevanje dječjih potreba i pružanje adekvatnije podrške. Uz edukaciju o traumama, stručnjaci naglašavaju važnost **uvođenja supervizije** kao redovitog oblika podrške za stručnjake. Supervizija bi omogućila stručnjacima da kroz redovite sastanke analiziraju slučajeve, razmjenjuju iskustva i dobivaju savjete za rješavanje teških situacija. *"Supervizija bi nam pomogla u suočavanju s emocionalnim i stručnim izazovima."* (S4). Stručnjaci smatraju da bi redovita supervizija doprinijela povećanju kvalitete rada i prevenciji profesionalnog izgaranja. Također je prepoznata važnost **kontinuiranog profesionalnog razvoja** stručnjaka u području posvojenja. Stručnjaci ističu kako bi kontinuirane edukacije i usavršavanja omogućila praćenje suvremenih metoda rada i primjenu novih alata i pristupa u postupcima posvojenja. *"Moramo se stalno usavršavati, jer djeca i njihove potrebe se mijenjaju, a mi moramo biti u korak s tim."* (S6).

4.3.3. *Razvoj specijaliziranih timova za posvojenje*

Jedan od važnih prijedloga stručnjaka odnosi se na **Formiranje specijaliziranih timova za rad na posvojenju**, koji bi osigurali bolju koordinaciju i veću stručnost u radu. Stručnjaci smatraju da bi formiranje specijaliziranih timova omogućilo bržu reakciju i kvalitetniju podršku djeci i posvojiteljima. Formiranje specijaliziranih timova za posvojenje omogućilo bi bolje upravljanje slučajevima i skratilo vrijeme čekanja djece na posvojenje. Stručnjaci ističu da bi timovi koji se bave isključivo posvojenjem bili u stanju brže donositi odluke i pružati konkretnu podršku obiteljima. *"Specijalizirani timovi mogli bi se fokusirati na svaki slučaj, što bi ubrzalo cijeli proces."* (S1). Ovi timovi bi uključivali stručnjake različitih profila – socijalne radnike, psihologe i pravnike – koji bi zajednički radili na svakom slučaju, čime bi se povećala učinkovitost sustava.

4.3.4. Unapređenje suradnje među institucijama

Još jedan značajan prijedlog stručnjaka odnosi se na **unapređenje suradnje i koordinacije među institucijama** koje sudjeluju u procesu posvojenja. Stručnjaci često ističu nedostatak koordinacije kao jednu od glavnih prepreka u brzom i učinkovitim rješavanju slučajeva posvojenja.

Nedostatak međuinstitucionalne suradnje dovodi do zastoja i komplikacija u postupcima, što negativno utječe na djecu i posvojitelje. Stručnjaci naglašavaju kako je nužno uspostaviti jasne kanale komunikacije između različitih institucija, kao što su područni uredi, sudovi i zdravstvene institucije. *"Institucije moraju bolje surađivati kako bi se postupci posvojenja ubrzali."* (S3). Bolja koordinacija između institucija mogla bi značajno smanjiti zastoje u postupcima i omogućiti učinkovitije donošenje odluka. Također je istaknut problem **nedostatne komunikacije među institucijama** uključenima u posvojenje. Stručnjaci smatraju da bi redovita komunikacija i razmjena informacija između institucija osigurala bolju koordinaciju i brže rješavanje slučajeva. *"Bolja komunikacija među institucijama mogla bi značajno ubrzati cijeli proces."* (S2).

4.3.5. Unapređenje informiranja i podrške posvojiteljima

Stručnjaci su također iznijeli prijedloge za **razvojem kontinuirane podrške, informiranosti i edukacije posvojitelja** tijekom i nakon postupka posvojenja. Kontinuirana podrška i edukacija posvojitelja ključni su za uspjeh procesa posvojenja i integraciju djece u obitelj.

Nedostatak podrške posvojiteljima nakon posvojenja prepoznat je kao ozbiljan problem, budući da mnogi posvojitelji nakon završetka postupka posvojenja nemaju dostupnu adekvatnu podršku. Stručnjaci smatraju da bi se kontinuirana podrška posvojiteljima trebala osigurati kroz savjetovanje, edukacije i redovite kontakte s institucijama. *"Posvojitelji ne bi smjeli biti prepušteni sami sebi nakon posvojenja. Potrebna im je stalna podrška."* (S4). Uz to, stručnjaci ističu **nedostatak informiranosti posvojitelja o postupku i njihovim pravima** kao jedan od ključnih problema. Posvojitelji često nisu dovoljno pripremljeni za izazove s kojima će se

suočiti tijekom i nakon posvojenja, zbog čega je potrebna bolja priprema i edukacija prije početka postupka. *"Posvojitelji moraju biti bolje informirani o cijelom procesu i o tome što ih čeka nakon posvojenja."* (S5).

4.3.6. Kvalitetnije praćenje i evaluacija postupka posvojenja

Posljednji prijedlog stručnjaka odnosi se na **kvalitetnije praćenje i evaluaciju postupka posvojenja**, uključujući praćenje dobrobiti posvojene djece i evaluaciju uspješnosti postupka. Stručnjaci smatraju da je nužno uspostaviti sustavno praćenje i evaluaciju kako bi se osiguralo da djeca i posvojitelji dobivaju odgovarajuću podršku tijekom cijelog procesa.

Praćenje dobrobiti posvojene djece prepoznato je kao ključno za osiguranje njihove emocionalne i socijalne prilagodbe u obiteljima. Stručnjaci smatraju da bi se dobrobit djece i posvojitelja trebala redovito pratiti kroz evaluacijske alate, kako bi se osiguralo da su djeca dobro integrirana u obitelji. *"Moramo pratiti kako se djeca prilagođavaju u novim obiteljima i osigurati da im se pruži sva potrebna podrška."* (S6). Uz to, stručnjaci ističu važnost **evaluacije uspješnosti postupka posvojenja** i razvoja alata za praćenje i procjenu kvalitete posvojenja. Evaluacija bi omogućila sustavu da identificira probleme i unaprijedi postupke, čime bi se povećala učinkovitost i osigurala bolja podrška djeci i posvojiteljima. *"Evaluacija nam je potrebna kako bismo znali gdje su problemi i kako možemo poboljšati proces."* (S1).

5. RASPRAVA

5.1. Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?

Sudionici istraživanja istaknuli su ozbiljne administrativne i proceduralne neučinkovitosti, kao i značajan nedostatak koordinacije među institucijama uključenima u proces posvojenja. Navedeni problemi ne predstavljaju samo prepreke za brže i učinkovitije posvajanje djece, već stvaraju frustraciju kod svih sudionika — od djece koja ostaju duže u institucionalnoj skrbi, preko potencijalnih posvojitelja

suočenih s dugotrajnim procesima, do samih stručnjaka opterećenih prekomjernom birokratizacijom.

Jedan od najizraženijih problema je dugotrajnost administrativnih postupaka, što direktno usporava proces posvojenja i produžuje vrijeme koje djeca provode u institucijama. Birokratska opterećenja i višestruke provjere stvaraju dodatni pritisak na stručnjake, posvojitelje i samu djecu, koja ostaju bez trajnog doma duže nego što je potrebno (Ivanov, 2019). Ovakva situacija može imati dugotrajne negativne posljedice na razvoj djece, posebice s obzirom na to da djeca koja dulje borave u institucijskoj skrbi često razvijaju emocionalne i razvojne poteškoće. Također, prema istraživanjima, produljeni boravak u institucijama može otežati stvaranje emocionalnih veza i prilagodbu u novim obiteljima (Hrabar i sur., 2021). Iako brzina postupka nije jedini faktor koji se treba uzeti u obzir, njegova kvaliteta je jednako važna, jer svaki oblik kašnjenja može imati ozbiljne psihološke posljedice na dijete. U tom kontekstu, digitalizacija postupaka mogla bi ubrzati proces, smanjiti birokratske prepreke i poboljšati komunikaciju među institucijama, što bi stručnjacima omogućilo više vremena za izravan rad s djecom i posvojiteljima (Nordensson, 2020). Digitalna transformacija već je pokazala pozitivan učinak u zemljama poput Švedske i Nizozemske, gdje su digitalizirani sustavi smanjili vrijeme čekanja i povećali učinkovitost postupaka. Nadalje, nedostatak koordinacije među institucijama također predstavlja značajnu prepreku. Institucije poput centara za socijalnu skrb, sudova i zdravstvenih ustanova često djeluju neusklađeno, s različitim pravilima i protokolima, što dodatno usporava postupke. Kao rezultat, posvojenje postaje kompleksniji proces, a dijete ostaje „zarobljeno“ u procedurama koje bi trebale biti usklađene i učinkovite (Heimer & Šojat, 2019). Uvođenje zajedničkih protokola i jasnih smjernica za sve uključene institucije moglo bi značajno unaprijediti postupak, kao što je pokazano u primjerima iz Njemačke, gdje su nacionalni centri za posvojenje postigli veći stupanj koordinacije i ubrzali postupke (Galić, 2021).

Iz svega navedenog, jasno je da percepcija sudionika o trenutnom sustavu posvojenja u Hrvatskoj ukazuje na potrebu za sustavnim reformama. Administrativne i proceduralne prepreke, kao i institucionalna nekoordiniranost, dovode do kašnjenja u postupku i dugotrajnog čekanja djece na posvojenje. S obzirom na dugotrajne

posljedice koje produženi boravak u institucijama ima na djecu, hitno je potrebno pristupiti reformi sustava kroz ubrzanje postupaka, smanjenje birokracije te jačanje suradnje među institucijama. Digitalizacija postupaka i uvođenje jasnih smjernica za suradnju institucija predstavljaju ključne korake prema učinkovitijem i humanijem sustavu posvojenja.

5.2. S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?

Rezultati istraživanja ukazuju na složene izazove s kojima se stručnjaci suočavaju u sustavu posvojenja. Ključni problemi uključuju nedostatak stručnog kadra, administrativnu preopterećenost, emocionalno opterećenje te manjak sustavne podrške. Navedeni izazovi zahtijevaju visoku razinu stručnosti i emocionalne otpornosti kako bi se osigurao kvalitetan rad s djecom koja traže trajni dom i obiteljima koje im žele pružiti sigurnost.

Nedostatak stručnog kadra otežava provođenje učinkovitih postupaka, jer stručnjaci često moraju preuzeti višestruke odgovornosti, što utječe na kvalitetu usluga koje pružaju djeci i posvojiteljima (Galić, 2021). To dovodi do sporijeg rada, odgoda u donošenju odluka te iscrpljenosti, što dugoročno ugrožava uspješnost posvojenja. Kao rješenje, stručnjaci predlažu uvođenje specijaliziranih timova za posvojenje, koji bi omogućili bolju koordinaciju i podjelu odgovornosti, čime bi se poboljšala učinkovitost sustava, kao što je pokazano u praksi Ujedinjenog Kraljevstva (Nordensson, 2020). Nadalje, administrativna preopterećenost dodatno otežava rad stručnjaka, jer većinu vremena troše na ispunjavanje birokratskih zahtjeva, umjesto na izravan rad s djecom i obiteljima. Digitalizacija postupaka mogla bi značajno smanjiti administrativno opterećenje, omogućiti bržu obradu podataka i olakšati koordinaciju među institucijama, čime bi se cijeli proces posvojenja ubrzao i postao učinkovitiji (Nordensson, 2020). Emocionalno opterećenje stručnjaka također je veliki problem, jer rad s djecom koja su prošla kroz traumatična iskustva te obiteljima koje se suočavaju s kompleksnim izazovima iziskuje visoku razinu emocionalne angažiranosti. To često dovodi do profesionalnog izgaranja, što umanjuje njihovu učinkovitost (Ivanov, 2019). Stručnjaci naglašavaju važnost uvođenja redovitih

supervizija i psihološke podrške, što bi im omogućilo da se emocionalno rasterete i dobiju pomoć u suočavanju s izazovima.

Uvođenje ovakvih programa bilo bi ključno za osiguravanje dugoročne emocionalne i profesionalne stabilnosti stručnjaka. To bi omogućilo da stručnjaci ostanu angažirani i motivirani, što bi poboljšalo kvalitetu njihove podrške djeci i obiteljima. Nedostatak sustavne podrške ne samo da ugrožava rad stručnjaka, već posljedično može utjecati na kvalitetu cijelog procesa posvojenja, budući da emocionalno iscrpljeni stručnjaci nisu u mogućnosti adekvatno se posvetiti svakom pojedinačnom slučaju. U konačnici, izazovi s kojima se stručnjaci suočavaju u sustavu posvojenja ukazuju na potrebu za značajnim reformama. Povećanje broja stručnjaka, uvođenje specijaliziranih timova, kao i osiguranje redovite emocionalne i profesionalne podrške putem supervizije i savjetovanja, ključni su za unapređenje učinkovitosti sustava. Uvođenje ovih mjera ne bi samo olakšalo rad stručnjacima, već bi i povećalo kvalitetu usluga koje se pružaju djeci i posvojiteljima, čime bi se osigurao učinkovitiji sustav posvojenja.

5.3. Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj?

Prijedlozi sudionika za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj jasno su usmjereni prema nekoliko ključnih područja koja zahtijevaju reforme. Sudionici u istraživanju su gotovo jednoglasni u potrebi za pojednostavljenjem administrativnih postupaka, jačanjem edukacije i podrške stručnjacima, poboljšanjem suradnje među institucijama te osiguravanjem kontinuirane podrške posvojiteljima. Svi navedeni prijedlozi odražavaju važnost fokusiranja na dobrobit djece, ali i na kvalitetniji rad stručnjaka, kako bi cijeli proces posvojenja postao učinkovitiji, transparentniji i humaniji.

Naime, sudionici su jednoglasno naglasili potrebu za pojednostavljenjem administrativnih postupaka koji trenutno predstavljaju jednu od najvećih prepreka učinkovitom procesu posvojenja. Naime, dugotrajni birokratski procesi, prekomjerna birokratizacija i složene procedure ne samo da usporavaju postupak posvojenja, već stvaraju dodatni stres za djecu, potencijalne posvojitelje i stručnjake koji rade u

sustavu. Ovi postupci rezultiraju time da djeca provode dulje vrijeme u institucijama, umjesto da što prije budu smještena u trajne obitelji, što može imati dugoročne posljedice na njihov emocionalni i psihološki razvoj. Sudionici su istaknuli da su mnogi administrativni zadaci često suvišni i nepotrebno komplicirani, a digitalizacija cijelog sustava mogla bi znatno smanjiti ove prepreke. Uvođenje digitaliziranih procesa omogućilo bi bržu razmjenu informacija među institucijama, transparentniji pregled dokumenata te jednostavniji nadzor nad cjelokupnim postupkom. Navedeno je posebno važno jer je sporost administracije često jedan od glavnih uzroka odustajanja potencijalnih posvojitelja, što je navedeno kao jedan od većih problema u praksi. Digitalizacija bi također osigurala transparentnost u radu institucija i smanjila prostor za pogreške i kašnjenja, što bi u konačnici povećalo povjerenje u sustav. Primjeri iz drugih zemalja, poput Švedske, gdje je digitalizacija u sustavu posvojenja rezultirala značajnim smanjenjem vremena obrade slučajeva, pokazali su kako tehnološka modernizacija može unaprijediti sustav (Nordensson, 2020).

Drugi ključni prijedlog odnosi se na jačanje edukacije i podrške stručnjacima koji rade u sustavu posvojenja. Stručnjaci su istaknuli da su posvojenje i rad s djecom koja su prošla kroz traumatična iskustva iznimno zahtjevni te da zahtijevaju specifičnu obuku i podršku. Uvođenjem kontinuirane edukacije za stručnjake važno je kako bi se osiguralo da stručnjaci budu u toku s najnovijim metodama rada, posebno u pogledu rada s traumatiziranom djecom. Edukacija o traumama postala je temeljna komponenta rada u sustavu posvojenja. S obzirom na to da mnoga djeca koja traže posvojenje dolaze iz iznimno teških i traumatičnih situacija. Sudionici ističu kako je nužno posvetiti više pažnje razumijevanju potreba ovih djece, kao i kako se nositi s njihovim emocionalnim poteškoćama. Nedostatak specijalizirane obuke često rezultira neadekvatnom podrškom djeci, što može dovesti do dodatnih problema u njihovoj prilagodbi novoj obitelji. Također, uvođenjem redovite supervizije za stručnjake prepoznato je kao nužan korak u prevenciji profesionalnog izgaranja. Rad s traumatiziranom djecom i zahtjevnim slučajevima posvojenja iznimno je emocionalno iscrpljujuće te stručnjaci naglašavaju potrebu za sustavnom psihološkom podrškom kako bi mogli dugoročno održati visoku razinu profesionalnog rada. Supervizija, kao dio kontinuirane podrške, omogućila bi stručnjacima da reflektiraju na svoje radne procese, dobiju povratne informacije i poboljšaju svoje metode rada. Uvođenjem

redovitih programa supervizije i kontinuirani profesionalni razvoj ne samo da bi pomogli stručnjacima u prevenciji izgaranja, već bi im omogućili da prate najnovije prakse i metode rada, čime bi se unaprijedila ukupna učinkovitost sustava posvojenja. Zemlje poput Ujedinjenog Kraljevstva već su usvojile ovakve pristupe, čime su smanjile emocionalno opterećenje stručnjaka i poboljšale kvalitetu podrške koja se pruža djeci i posvojiteljima (Heimer & Šojat, 2019).

Jedan od ključnih prijedloga stručnjaka je i unapređenje suradnje među institucijama. Stručnjaci su istaknuli da je nedostatak koordinacije i komunikacije među različitim institucijama – kao što su Hrvatski zavod za socijalni rad, sudovi i zdravstvene ustanove – jedan od glavnih uzroka usporavanja procesa posvojenja. Institucije često djeluju izolirano, što dovodi do neusklađenosti procedura i kašnjenja u donošenju odluka. Ovaj problem ne samo da produžuje postupke posvojenja, već i smanjuje transparentnost cijelog procesa, što dodatno otežava suradnju između potencijalnih posvojitelja i institucija. Stručnjaci predlažu uvođenje zajedničkih protokola i poboljšanje međuinstitucionalne koordinacije, kako bi se osigurala dosljednost u radu različitih institucija. Bolja komunikacija između institucija omogućila bi bržu razmjenu informacija, smanjila kašnjenja i olakšala postupke, što bi u konačnici omogućilo djeci da brže pronađu dom. Jačanje suradnje među institucijama također bi povećalo povjerenje među sudionicima u procesu i osiguralo dosljednost u radu na svakom pojedinom slučaju.

Osim reformi unutar samog sustava, sudionici su istaknuli važnost unapređenja informiranja i podrške posvojiteljima. Posvojitelji često nisu dovoljno pripremljeni za izazove koji ih očekuju tijekom postupka posvojenja i nakon što dijete dođe u obitelj. Nedostatak informiranosti posvojitelja o procesu često rezultira zbunjenošću i nesigurnošću, što može otežati sam proces i ugroziti uspješnost integracije djeteta u obitelj. Stručnjaci naglašavaju potrebu za boljom pripremom posvojitelja prije početka postupka te kontinuiranom podrškom nakon posvojenja. Kontinuirana podrška posvojiteljima kroz savjetovanje, edukacije i redovite kontakte s institucijama omogućila bi im da bolje razumiju proces i prilagodbe koje su potrebne, te bi im pružila emocionalnu i praktičnu podršku tijekom cijelog procesa. Osiguravanje redovite

podrške posvojiteljima nakon posvojenja ključno je za uspješnu integraciju djeteta u obitelj i osiguranje njegove dugoročne dobrobiti.

Posljednji, ali ne manje važan prijedlog stručnjaka odnosi se na bolje praćenje i evaluaciju postupka posvojenja. Sudionici u istraživanju smatraju da je nužno uvesti sustavno praćenje dobrobiti posvojene djece kako bi se osiguralo da su djeca emocionalno i socijalno prilagođena životu u obitelji. Redovita evaluacija procesa posvojenja omogućila bi stručnjacima da prate uspješnost posvojenja, ali i da identificiraju eventualne probleme u prilagodbi i pruže pravovremenu podršku. Razvoj evaluacijskih alata i standardizacija postupaka evaluacije omogućili bi sustavniji pristup u praćenju posvojenja, čime bi se osigurao kvalitetan nadzor nad svim slučajevima. Standardizirani evaluacijski procesi omogućili bi da svako dijete dobije potrebnu pažnju i podršku, dok bi posvojitelji imali jasne smjernice i podršku tijekom cijelog procesa.

Na temelju prijedloga sudionika istraživanja, evidentno je da je nužno implementirati cjelovite reforme koje će sustav posvojenja u Republici Hrvatskoj učiniti učinkovitijim, transparentnijim i više usmjerenim na dobrobit djeteta. Navedene reforme trebale bi uključivati pojednostavljenje administrativnih postupaka, jačanje edukacije i stručne podrške, unapređenje suradnje među relevantnim institucijama te osiguranje kontinuirane podrške posvojiteljima i praćenje dobrobiti posvojene djece. Samo ovakav integrirani pristup može osigurati dugoročno poboljšanje sustava, povećati uspješnost posvojenja i omogućiti djeci brži i lakši put do stabilne i podržavajuće obitelji.

6. OGRANIČENJA ISTRAŽIVANJA

Provedeno istraživanje donosi spoznaje o izazovima i prijedlozima stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj, no suočava se s određenim ograničenjima koja treba uzeti u obzir prilikom interpretacije rezultata. Prije svega, istraživanje je provedeno na relativno malom uzorku stručnjaka iz specifičnih profesija

– socijalnih radnika, pravnika i psihologa – koji su primarno zaposleni u urbanim sredinama (Split i Zagreb). Ovaj odabir pruža uvid u iskustva stručnjaka u tim gradovima, ali nedostatak uključenosti stručnjaka iz ruralnih područja može ograničiti opseg rezultata. Stručnjaci u ruralnim sredinama mogli bi se suočavati s drukčijim izazovima, posebice s obzirom na manji broj raspoloživih resursa, dostupnost edukacije te različite lokalne društvene i ekonomske uvjete. Uvođenje multidisciplinarnog uzorka iz različitih geografskih i socioekonomskih okruženja moglo bi obogatiti istraživanje širim perspektivama i dodatno osnažiti zaključke, čime bi se dobio reprezentativniji prikaz stanja u cijeloj zemlji.

Drugo ograničenje odnosi se na metodološki aspekt istraživanja, a posebno na ograničeni broj sudionika koji su sudjelovali u istraživanju. Naime, istraživanje je provedeno na malom uzorku od šest ispitanika, što je premalo da bi se došlo do zasićenja podataka. U kvalitativnim istraživanjima, zasićenje podataka postiže se kada se u izjavama sudionika prestanu pojavljivati nove informacije ili uvidi, no u ovom istraživanju taj trenutak nije postignut zbog ograničenog uzorka. Kako bi se postigla dublja analiza, potrebno je proširiti broj sudionika u budućim istraživanjima, čime bi se osigurao bogatiji uvid u različite aspekte sustava posvojenja i dobila sveobuhvatnija slika izazova i prilika za unaprjeđenje.

Nadalje, sljedeće ograničenje odnosi se na metode prikupljanja podataka. Iako su intervjui provedeni polustrukturiranim pristupom, koji omogućuje fleksibilnost i dublje istraživanje tema, činjenica da su neki intervjui vođeni online može utjecati na dinamiku razgovora. Iako online intervjui omogućuju praćenje verbalnih i neverbalnih signala, potencijalne tehničke poteškoće, poput prekida veze, slabije kvalitete zvuka ili neadekvatne internetske veze, mogle su otežati komunikaciju i razumijevanje sugovornika. Ove tehničke poteškoće mogle su utjecati na potpunu jasnoću komunikacije i transkripciju, što posljedično može dovesti do toga da su određeni detalji u izjavama ostali neprepoznati ili neadekvatno interpretirani. Iako se smatra da tehničke poteškoće nisu značajno narušile kvalitetu podataka, moguće je da su određeni aspekti bili propušteni zbog tih izazova, što bi moglo ograničiti potpunu analizu izjava. Također, ograničenja proizlaze iz činjenice da su intervjui vođeni isključivo s profesionalcima koji imaju najmanje tri godine iskustva u radu s

posvojenjem. Iako to osigurava da su uključeni stručnjaci s adekvatnim znanjem i praktičnim iskustvom, izostavljena su mišljenja mlađih i manje iskusnih stručnjaka koji su možda suočeni s drukčijim izazovima, poput uvođenja u kompleksan sustav i prilagodbe proceduralnim zahtjevima. Ova fokusiranost na stručnjake s dužim radnim stažem može rezultirati manje raznovrsnim pogledima na izazove s kojima se suočavaju stručnjaci u ranim fazama karijere. Njihovi uvidi mogli bi pružiti dodatne korisne informacije za unaprjeđenje sustava, posebno u kontekstu osposobljavanja novih kadrova i podrške u ranim fazama profesionalnog razvoja.

Prilikom analize podataka korištena je tematska analiza, koja pruža uvide u glavne teme i obrasce, no budući da se temelji na interpretacijama istraživača, postoji mogućnost da su određene nijanse u izjavama stručnjaka ostale neprepoznate. Interpretacija podataka u tematskoj analizi ovisi o subjektivnom razumijevanju istraživača, što može dovesti do nesvjesnog utjecaja osobnih pristranosti. Nadalje, osobno iskustvo i subjektivnost intervjuera može utjecati na način vođenja intervjua i interpretaciju podataka. Manjak iskustva u vođenju intervjua mogao je rezultirati nedostatkom produbljivanja određenih tema, koje bi bile važne za dodatno razumijevanje kompleksnosti izazova u sustavu posvojenja. Stoga bi u budućim istraživanjima, uključivanje više istraživača i provođenje zajedničkih analiza moglo smanjiti rizik od pristranosti i pružiti širi interpretacijski okvir. Također, istraživanje je provedeno u specifičnom vremenskom okviru, tijekom kojega su institucionalne promjene i prilagodbe u sustavu posvojenja možda bile u tijeku. Potencijalne promjene u zakonodavstvu, uvođenje novih politika ili reformi unutar sustava posvojenja mogu utjecati na relevantnost dobivenih podataka, s obzirom na to da se situacija u praksi može promijeniti ubrzo nakon završetka istraživanja. Kako bi se dobio cjelovitiji uvid u učinkovitost budućih reformi, nužno je provoditi longitudinalna istraživanja koja bi pratila učinke predloženih promjena kroz dulje razdoblje. Ovakva istraživanja omogućila bi kontinuirano praćenje uspješnosti reformi te njihovu prilagodbu kako bi se osiguralo optimalno funkcioniranje sustava posvojenja.

7. ZAKLJUČAK

Provedeno istraživanje pridonosi ključne uvide u sustav posvojenja u Republici Hrvatskoj te naglašava nužnost njegove reforme s obzirom na postojeće izazove i potrebe. Imajući u vidu da je posvojenje jedno od temeljnih socijalnih procesa koje ima dalekosežan utjecaj na djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Djeca koja se nalaze u sustavu socijalne skrbi trebaju priliku za život u obitelji koja će im pružiti ljubav, sigurnost i podršku, a upravo posvojenje predstavlja put ka tome. No, trenutni sustav posvojenja suočava se s mnogobrojnim administrativnim, kadrovskim i proceduralnim preprekama koje otežavaju ili odgađaju taj proces.

Cilj istraživanja bio je analizirati postojeće izazove sustava posvojenja u Hrvatskoj iz perspektive stručnjaka koji su svakodnevno uključeni u ovaj proces, te prikupiti prijedloge za unapređenje tog sustava. Specifična istraživačka pitanja na koja se ovo istraživanje usredotočilo uključuju: (1) Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja? (2) S kojim se izazovima suočavaju stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja? (3) Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj? Istraživanje je provedeno kvalitativnom metodom, koristeći polustrukturirane intervjuje kao glavni instrument prikupljanja podataka. Istraživanje je provedeno među stručnjacima iz Splita i Zagreba, uključujući socijalne radnike, psihologe i pravnike, koji su izravno uključeni u proces posvojenja. Uzorak sudionika uključivao je stručnjake s najmanje tri godine iskustva u radu s posvojenom djecom i posvojiteljima, čime je osigurana stručnost i relevantnost prikupljenih podataka. Tematska analiza korištena je za obradu podataka, što je omogućilo identifikaciju ključnih tema i obrazaca unutar dobivenih odgovora.

Rezultati istraživanja ukazuju na nekoliko ključnih izazova unutar sustava posvojenja, a oni se prvenstveno odnose na administrativnu neučinkovitost, nedostatak kadra te emocionalno opterećenje stručnjaka. Posebno se ističe administrativna i proceduralna neučinkovitost kao jedan od najvažnijih problema koji utječe na dugotrajnost procesa

i otežava provođenje postupka posvojenja. Stručnjaci su ukazali na dugotrajnost postupaka i prekomjernu birokraciju koja značajno produžuje proces posvojenja. Iako su određene administrativne provjere nužne kako bi se osiguralo da dijete bude smješteno u sigurnu i odgovarajuću obitelj, višestruka odobrenja i složeni administrativni zadaci otežavaju i usporavaju proces. Papirologija, koja oduzima veliki dio vremena stručnjacima, prepoznata je kao glavni uzrok kašnjenja u postupcima posvojenja. Stručnjaci su naglasili kako prekomjerna birokratizacija odvlači pažnju s ključnih zadataka, poput rada s djecom i posvojiteljima. Također, nedostatak suradnje među različitim institucijama koje sudjeluju u postupku posvojenja dodatno komplicira proces. Nedostatna koordinacija među institucijama i neusklađene procedure često dovode do zastoja i dodatnih kašnjenja u donošenju odluka. Drugi veliki izazov odnosi se na kadrovske i administrativne probleme. Nedostatak stručnog kadra u sustavu posvojenja povećava radno opterećenje postojećih djelatnika, što smanjuje njihovu sposobnost da se posvete svakom pojedinačnom slučaju. Stručnjaci su istaknuli da su preopterećeni brojnim zadacima i da nemaju dovoljno vremena za adekvatan rad s djecom i posvojiteljima. Osim toga, stručnjaci se suočavaju s emocionalnim pritiscima i iscrpljenošću zbog stalne izloženosti emocionalno teškim i traumatičnim slučajevima, što povećava rizik od profesionalnog izgaranja. Nedostatak psihološke podrške za stručnjake koji rade u ovom području dodatno pogoršava situaciju, jer nemaju pristup resursima koji bi im pomogli da se nose s emocionalnim teretom svakodnevnog rada. Na temelju ovih izazova, stručnjaci su ponudili nekoliko ključnih prijedloga za unapređenje sustava posvojenja. Pojednostavljenje administrativnih postupaka, smanjenje birokratizacije te digitalizacija procesa prepoznati su kao ključni koraci za ubrzanje postupka posvojenja. Stručnjaci također naglašavaju potrebu za boljom edukacijom i kontinuiranim profesionalnim razvojem stručnjaka, osobito u području rada s posvojenom djecom koja su prošla kroz traumatična iskustva. Supervizija i psihološka podrška stručnjacima također su važni prijedlozi, jer bi omogućili smanjenje stresa i povećali učinkovitost rada. Uz to, potrebno je razviti specijalizirane timove za posvojenje koji bi se isključivo bavili ovim područjem, čime bi se olakšala suradnja među institucijama i ubrzali postupci. Bolje informiranje i podrška posvojiteljima, kao i sustavno praćenje i evaluacija procesa posvojenja, ključni su za poboljšanje cjelokupnog sustava.

Zaključno, ovo istraživanje pokazuje da sustav posvojenja u Republici Hrvatskoj zahtijeva sveobuhvatne reforme kako bi postao učinkovitiji, brži i prilagođen potrebama djece i posvojitelja. Ubrzanje postupaka, smanjenje administrativnih prepreka, edukacija stručnjaka i pružanje adekvatne podrške ključni su koraci prema stvaranju pravednijeg i učinkovitijeg sustava. Provedba ovih preporuka neophodna je kako bi se osiguralo da svako dijete što prije pronade dom u kojem će osjetiti ljubav, sigurnost i pripadnost, te da se stručnjacima koji rade u ovom sustavu omogući lakši i podržan rad. Samo kroz sustavne promjene i unapređenja možemo stvoriti posvojenja koja djeci donose stabilan i sretan život unutar obitelji.

8. LITERATURA

1. Bašić, S. (2020). *Socijalni rad u Hrvatskoj: Izazovi i perspektive*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
2. Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
3. Deutsches Jugendinstitut. (2019). *Adoption in Germany: Evaluation and success rates*. Munich: Deutsches Jugendinstitut.
4. Galić, N. (2021). Pravni okvir posvojenja u Hrvatskoj: Prilike i izazovi. *Pravni vjesnik*, 37(1), 45-67.
5. Hague Conference on Private International Law. (1993). *Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption*. Preuzeto s: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=69>
6. Heimer, S., & Šojat, S. (2019). *Djeca i obitelji u sustavu socijalne skrbi: Izazovi i preporuke*. Centar za socijalnu politiku.
7. Hrabar, D., Hlača, N., Jakovac-Lozić, D., Korać Graovac, A., Majstorović, I., Čulo Margaletić, A., i Šimović, I. (2021). *Obiteljsko pravo*. Zagreb: Narodne novine.
8. Ivanov, D. (2019). Psihosocijalni aspekti posvojenja: Utjecaj na djecu i obitelj. *Društvena istraživanja*, 28(3), 561-574.
9. Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. (2022). *Godišnje izvješće o posvojenju*. Zagreb: MRMSOSP.
10. Milas, G. (2009). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
11. Netherlands Adoption Foundation. (2020). *Adoption in the Netherlands: Annual report and success indicators*. Amsterdam: Netherlands Adoption Foundation.
12. Nordensson, K. (2020). Adoption systems in Sweden: Processes and support mechanisms. *European Journal of Social Work*, 23(4), 570-590.

13. Obiteljski zakon, NN 103/15, 98/19, 47/20, 49/23, 156/23. (2015). Narodne novine.
14. Schmidt, H. (2021). Adoption in Germany: Current practices and future directions. *Journal of Family Policy*, 15(2), 123-139.
15. Svenska Barns Välfärd. (2021). *Adoption in Sweden: Success rates and support systems*. Stockholm: Svenska Barns Välfärd.
16. Vidaković, M. (2018). Izazovi posvojenja u suvremenom društvu: Socijalni i psihološki aspekti. *Psihologijske teme*, 27(2), 189-207.
17. Wattles, F. (2019). *Qualitative Interviewing: Methods for In-depth Inquiry*. New York: Sage Publications.
18. Zakon o socijalnoj skrbi, NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23. Narodne novine.

9. PRILOZI

Prilog 1. – Pozivno pismo sudionicima za sudjelovanje u istraživanju

Pozivno pismo

Poštovani/a,

Obraćam Vam se s pozivom za sudjelovanje u kvalitativnom istraživanju koje provodim u svrhu izrade diplomskog rada na temu "Unapređenje sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj" - perspektiva stručnjaka iz Zavoda za socijalnu skrb s iskustvom rada u odjelu za posvojenje.

Pod mentorstvom prof. dr. sc. Irene Majstorović, cilj mi je istražiti kako stručnjaci iz Zavoda za socijalnu skrb percipiraju trenutni sustav posvojenja, koji su specifični izazovi s kojima se suočavaju te koje su njihove smjernice za unapređenje sustava posvojenja. Istraživanjem obuhvaćam stručnjake iz Splita i Zagreba - intervjui sa stručnjacima iz Splita bit će provedeni uživo, dok će intervjui sa stručnjacima iz Zagreba biti provedeni online.

Cilj ovog istraživanja je dobiti uvid u načine poboljšanja sustava posvojenja kroz perspektivu stručnjaka koji se time bave. Vaše sudjelovanje je od velike važnosti jer će prikupljeni podaci poslužiti kao temelj za prijedlog promjena budućem zakonu o posvojenju, čime će se osigurati bolji i učinkovitiji sustav posvojenja u Hrvatskoj.

Vaše sudjelovanje u istraživanju je u potpunosti dobrovoljno i anonimno. Kako bismo osigurali Vašu anonimnost, Vaše ime i drugi osobni podaci neće se navoditi; umjesto toga, koristit ćemo šifre. Vaši odgovori bit će povjerljivi i obrađeni na grupnoj razini. Prikupljeni podaci koristit će se isključivo u svrhu ovog istraživanja, a pristup njima imat ćemo samo mentorica i ja kao istraživači, vodeći se Općom uredbom o zaštiti podataka koja regulira i omogućava kontrolu nad osobnim podacima građana EU. Također imate pravo odustati od sudjelovanja u istraživanju u bilo kojem trenutku istraživanja. U konačnici ću osigurati da vaša dobrobit bude prioritet tijekom cijelog istraživanja.

Istraživanje će se provoditi u dogovoru s Vama u periodu od 22.07.2024. do 31.07.2024. godine. Predviđeni način provedbe je polustrukturirani intervju, koji bi trajao oko 30-45 minuta.

Ukoliko ste zainteresirani za sudjelovanje ili imate dodatnih pitanja, slobodno me kontaktirajte putem e-maila ili telefonski. Također, ako to želite, bit ćete informirani o rezultatima istraživanja nakon njegova završetka.

Pozivam Vas da svojim sudjelovanjem i iskustvom doprinesete unapređenju sustava posvojenja u Hrvatskoj te pomognete u stvaranju relevantnih prijedloga za buduće zakonske promjene. Vaše sudjelovanje je ključno za uspjeh ovog istraživanja i unapređenje sustava koji pomaže brojnim obiteljima i djeci.

Unaprijed zahvaljujem na Vašoj spremnosti i suradnji.

S poštovanjem,

Karla Grozdanić

Prilog 2. – Suglasnost Etičkog povjerenstva za provedbu istraživanja

REPUBLIKA HRVATSKA
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET U ZAGREBU

UNIVERSITAS STUDIORUM
ZAGRABIENSIS
FACULTAS IURIDICA

10000 Zagreb, Trg Republike Hrvatske 16, op. 179
Tel. +385 (0)1 4564-100, Faks: (0)1 4564-302
Školska vrata: (0)1 4896-230, Fax: (0)1 4894-050
IBAN: HR012000011101264726, OIB: 32281000140
MB: 322599

UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF LAW

Zagreb, 16. srpanj 2024.

ETIČKO POVJERENSTVO

Predmet: Karla Grozdanić – suglasnost za provedbu istraživanja

Polaznica sveučilišnog diplomskog studija socijalne politike na Pravnom fakultetu Studijskom centru socijalnog rada Karla Grozdanić podnijela je 15. srpnja 2024. Etičkom povjerenstvu Pravnog fakulteta u Zagrebu molbu za davanje suglasnosti za provedbu istraživanja pod nazivom *Unapređenje sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj – perspektiva stručnjaka iz Zagreba i Splita*. Kandidatkinja je uz obrazac priložila i svu potrebnu dokumentaciju.

Cilj istraživanja je dobiti uvid u načine unapređenja sustava posvojenja iz perspektive stručnjaka s odjela posvojenja u Zavodima za socijalni rad u Zagrebu i Splitu. Ispitat će se percepcija stručnjaka o trenutnom sustavu posvojenja, izazovima s kojima se suočavaju, te prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja.

Planirana je kvalitativna metoda prikupljanja i analize podataka.

Etičko povjerenstvo Pravnog fakulteta u Zagrebu u sastavu prof. dr. sc. Gordana Marčetić (predsjednica), prof. dr. sc. Marijana Majdak (članica) i izv. prof. dr. sc. Tomislav Jakšić (član), održalo je sjednicu 16. srpnja 2024., te je donijelo odluku kojom se Karla Grozdanić daje **suglasnost za provedbu istraživanja** *Unapređenje sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj – perspektiva stručnjaka iz Zagreba i Splita*.

Predsjednica Povjerenstva

dr. sc. Gordana Marčetić

Na znanje:

1. Karla Grozdanić
2. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
3. Pismohrana

Prilog 3. – Informirani pristanak za sudjelovanje u istraživanju

Informirani pristanak za sudjelovanje u istraživanju

Naslov istraživanja: Načini poboljšanja sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj" - perspektiva stručnjaka iz Zavoda za socijalnu skrb s iskustvom rada u odjelu za posvojenje

Istraživačica: Karla Grozdanić

Mentor: izv. prof. dr. sc. Irena Majstorović

Poštovani/a,

Pozivamo Vas da sudjelujete u istraživanju koje ima za cilj prikupiti vrijedne uvide stručnjaka o trenutnom stanju sustava posvojenja, identificirati izazove i formulirati prijedloge za unapređenje sustava.

Svrha istraživanja: prikupiti mišljenja i iskustva stručnjaka iz Zavoda za socijalnu skrb kako bismo razumjeli trenutne probleme i izazove sustava posvojenja te formulirali prijedloge za njegova poboljšanja.

Važno je napomenuti:

- Dobrovoljno sudjelovanje: Vaše sudjelovanje u istraživanju je potpuno dobrovoljno. Možete odustati u bilo kojem trenutku bez ikakvih posljedica.
- Anonimnost i povjerljivost: Vaši osobni podaci, uključujući Vaše ime, neće biti navedeni. Umjesto toga, koristit ćemo šifre kako bismo osigurali anonimnost. Svi prikupljeni podaci bit će povjerljivi i korišteni isključivo u svrhu ovog istraživanja, u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR). Vaša dobrobit bit će prioritet tijekom cijelog procesa istraživanja.
- Trajanje intervjua: Intervju će trajati otprilike 30-45 minuta.
- Korištenje podataka: Prikupljeni podaci koristit će se isključivo za potrebe ovog istraživanja i bit će analizirani na grupnoj razini.

Ako imate bilo kakva pitanja ili trebate dodatne informacije, slobodno me kontaktirajte putem e-maila ili telefonski.

Hvala Vam na Vašem vremenu i spremnosti da sudjelujete u ovom važnom istraživanju.

Izjava o pristanku:

Izjavljujem da sam pročitao/la i razumio/la informacije navedene u ovom dokumentu. Imam dovoljno informacija o istraživanju i dobrovoljno pristajem sudjelovati. Razumijem da mogu odustati u bilo kojem trenutku bez ikakvih posljedica. Slažem se da se moji podaci obrađuju u skladu s načelima povjerljivosti i anonimnosti navedenim u ovom dokumentu.

Ime i prezime sudionika (printana slova)

Potpis sudionika

Datum

Hvala Vam na sudjelovanju!

Karla Grozdanić

Prilog 4. – Istraživački prijedlog

Istraživački prijedlog

Naslov istraživanja: Načini poboljšanja sustava posvojenja u Republici Hrvatskoj - perspektiva stručnjaka iz Zavoda za socijalnu skrb s iskustvom rada u odjelu za posvojenje

1. Uvod

Sustav posvojenja u Republici Hrvatskoj igra ključnu ulogu u zaštiti prava djece i promicanju obiteljske stabilnosti. Međutim, postojeći sustav suočava se s brojnim izazovima i nedostacima koji zahtijevaju temeljitu analizu i reformu. Cilj ovog istraživanja je dobiti uvid u iskustvo i mišljenje stručnjaka iz Hrvatskog zavoda za socijalnu skrb koji rade u odjelima za posvojenje u Splitu i Zagrebu o trenutnom stanju sustava posvojenja te identificirati ključne smjernice za njegovo poboljšanje.

2. Istraživačka pitanja

- Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?
- S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?
- Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj?

3. Metodologija

- Uzorak: Stručnjaci iz Hrvatskog zavoda za socijalnu skrb u Splitu i Zagrebu.
- Postupak: Polustrukturirani intervjui koji će se provoditi uživo u Splitu i online u Zagrebu.
- Mjerni instrument: Vodič za intervju koji će sadržavati temeljna pitanja o percepciji trenutnog sustava, specifičnim izazovima i prijedlozima za unapređenje.

- Obrada podataka: Tematska analiza intervjua radi identifikacije ključnih tema i prijedloga.

4. Očekivani doprinosi

Očekuje se da će rezultati ovog istraživanja pružiti vrijedne uvide i preporuke za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj. Identifikacija izazova i prijedlozi stručnjaka mogu poslužiti kao temelj za buduće zakonske promjene i politike koje će poboljšati proces posvojenja i osigurati bolju zaštitu djece.

Prilog 5. – Vodič za intervju

Vodič za polustrukturirani intervju

- Uvodne informacije:

Predstavljanje istraživača i objašnjenje svrhe istraživanja. Potvrda dobrovoljnosti sudjelovanja, anonimnosti i povjerljivosti podataka.

- Osnovne informacije o sudioniku:

1. Šifra sudionika _____
2. Spol _____
3. Koliko imate godina? _____
4. Što ste po zanimanju? _____
5. Koji ste fakultet završili? _____
6. Koliko dugo radite na odjelu za posvojenje? _____
7. Gdje ste radili prije trenutne pozicije? _____
8. Koliko godina ukupnog radnog iskustva imate u području socijalne skrbi? _____

- Temeljna pitanja:

1. Kako biste opisali trenutni sustav posvojenja u Hrvatskoj?
2. S kojim se preprekama susrećete u svakodnevnom radu vezanom uz posvojenje?
3. Što smatrate da dobro funkcionira u sadašnjem sustavu posvojenja?
4. Treba li, po Vašem mišljenju, doći do izmjena u sustavu posvojenja?
5. (ukoliko da) Na koje načine mislite da bi se proces posvojenja mogao poboljšati?

6. Koje promjene u zakonu smatrate nužnima za poboljšanje sustava posvojenja?
7. Koji bi dodatni resursi ili podrška bili korisni za vas u vašem radu?
8. Postoje li specifični slučajevi ili primjeri iz vaše prakse koji bi mogli ilustrirati probleme ili uspjehe trenutnog sustava posvojenja?
9. Imate li još neke preporuke ili prijedloge za poboljšanje sustava posvojenja koje nismo obuhvatili?

Prilog 6. – Kako stručnjaci percipiraju trenutni sustav posvojenja?

IZJAVE	KODOVI	KATEGORIJE	TEME
"Djeca predugo čekaju u sustavu, nekada čak i nekoliko godina." (S1) ; "Posvojitelji često odustaju jer im je čekanje nepodnošljivo." (S2)	Dugotrajnost procesa posvojenja	Proceduralna neefikasnost u sustavu posvojenja	Administrative i proceduralne neučinkovitosti
"Zbog sporosti procesa djeca ostaju dulje u institucijama nego što bi trebala." (S3); "Sporost u radu sustava stvara dodatne probleme i povećava stres obiteljima." (S4)	Sporost postupaka		
"Svaki korak mora proći kroz nekoliko različitih ureda, što usporava proces." (S5); "Višestruke provjere često su formalnost, ali oduzimaju puno vremena." (S6)	Višestruke provjere posvojitelja i djece u postupku posvojenja		
"Većinu svog radnog vremena provodimo ispunjavajući dokumentaciju." (S1); "Papiri su beskrajni, a često nepotrebni za sami bit procesa." (S3)	Prekomjerna birokratizacija (papirologija)	Složenost administrativnih procesa	
"Sustav je nejasan i preopterećen, što otežava rad stručnjaka." (S2); "Mnogo je administrativnih prepreka koje usporavaju rad s djecom." (S4)	Administrativna složenost		
"Od svakog odobrenja do konačne odluke			

može proći nekoliko mjeseci." (S5); "Odobrenja su često duga i nepotrebno komplicirana." (S6)	Višestruka odobrenja tijekom procesa posvojenja		
"Institucije međusobno ne komuniciraju dovoljno, što stvara dodatne poteškoće." (S1); "Suradnja među odjelima je minimalna, što utječe na cjelokupni proces." (S3)	Nedostatak suradnje među institucijama uključenim u proces posvojenja	Neučinkovita međuinstitucionalna suradnja uključenih u postupak posvojenja	Institucionalna nekoordiniranost u procesu posvojenja
"Svaka institucija ima svoja pravila, što dovodi do zastoja." (S4); "Neusklađenost procedura među institucijama je velika prepreka." (S5)	Neusklađenost procedura između institucija koje sudjeluju u postupku posvojenja		
"Stručnjaci rade kao zasebni entiteti, bez zajedničkog cilja." (S2); "Nedostaje nam jedinstven pristup i zajednički plan djelovanja." (S6)	Izolirani pristupi institucija u radu na postupcima posvojenja		

Prilog 7. – S kojim se izazovima susreću stručnjaci koji rade u sustavu posvojenja?

IZJAVE	KODOVI	KATEGORIJE	TEME
"Često radimo s manjkom osoblja, što otežava svakodnevne zadatke." (S2); "Nedovoljan broj stručnjaka dodatno nas preopterećuje." (S4)	Nedostatak zaposlenih stručnjaka u sustavu posvojenja	Nedostatak stručnog kadra u području posvojenja	Kadrovski izazovi i administrativna preopterećenost
"Obavljamo više funkcija jer nema dovoljno zaposlenih." (S3); "Višestruke odgovornosti nam oduzimaju vrijeme za kvalitetan rad s korisnicima." (S5)	Višestruke odgovornosti stručnjaka u procesu posvojenja		
"Radimo prekovremeno, a često i vikendima, što nije održivo." (S6); "Preopterećenost osoblja dovodi do čestih grešaka i problema u radu." (S1)	Preopterećenost stručnih radnika	Preopterećenost stručnjaka u radu s postupcima posvojenja	
"Administrativni zadaci su nam postali svakodnevna briga, umjesto da radimo s djecom." (S4); "Nema dovoljno vremena za posvećenost obiteljima zbog administracije." (S2)	Administrativna opterećenost stručnjaka u radu na posvojenju		
"Emocionalna iscrpljenost je svakodnevna, radimo s najranjivijima." (S1); "Stalna izloženost teškim slučajevima ostavlja posljedice na nas." (S6)	Emocionalna iscrpljenost stručnjaka		

"Izgaranje je postalo dio svakodnevnog posla, nema dovoljno podrške." (S3); "Osjećam se emocionalno iscrpljeno, stalno smo pod pritiskom." (S5)	Profesionalno izgaranje stručnjaka	Psihološki pritisci i radna iscrpljenost stručnjaka	Emocionalno opterećenje i nedostatak podrške u radu stručnjaka
"Nemamo adekvatnu podršku za mentalno zdravlje, što dodatno otežava naš posao." (S2); "Nedostatak psihološke podrške za stručnjake osjeti se u svakom segmentu rada." (S4)	Nedostatak sustavne podrške za mentalno zdravlje stručnjacima u sustavu posvojenja	Nedostatak psihološke podrške stručnjacima	

Prilog 8. – Koji su prijedlozi stručnjaka za unapređenje sustava posvojenja u Hrvatskoj?

IZJAVE	KODOVI	KATEGORIJE	TEME
"Potrebno je smanjiti količinu papirologije, nepotrebno se troši vrijeme." (S1); "Smanjenje administrativnih obveza omogućilo bi više vremena za rad s djecom." (S4)	Smanjenje birokratizacije u postupcima posvojenja	Administrative reforme radi ubrzanja postupaka posvojenja	Pojednostavljenje administrativnih postupaka
"Postupci bi trebali biti brži i efikasniji, a ne birokratski zamorni." (S2); "Trebaju ubrzati procedure, posebno u ključnim fazama posvojenja." (S3)	Ubrzanje procesa posvojenja		
"Digitalizacija bi mogla drastično ubrzati i olakšati proces." (S5);			

"Svi procesi bi trebali biti digitalizirani kako bi se smanjilo vrijeme čekanja." (S6)	Digitalizacija postupka posvojenja		
"Stručnjaci trebaju edukaciju o traumama kako bi bolje radili s djecom." (S1); "Bolje razumijevanje trauma kod djece značajno bi unaprijedilo naš rad." (S3)	Edukacija stručnjaka o traumama kod posvojene djece	Povećanje dostupnosti edukacija i podrške za stručnjake u sustavu posvojenja	Unapređenje edukacije i podrške stručnjacima
"Uvođenje supervizije pomoglo bi nam da bolje razumijemo i rješavamo probleme." (S4); "Supervizija je nužna kako bi stručnjaci imali podršku u svom radu." (S5)	Uvođenje supervizije za stručnjake u području posvojenja		
"Stalna edukacija i trening stručnjaka nužni su za kvalitetan rad." (S2); "Kontinuirano obrazovanje stručnjaka treba biti prioritet." (S6)	Kontinuirani profesionalni razvoj stručnjaka koji rade na posvojenju		
"Specijalizirani timovi za posvojenje bili bi mnogo učinkovitiji." (S2); "Specijalizacija timova je ključna za uspješan proces posvojenja." (S6)	Potreba za razvojem specijaliziranih timova za postupke posvojenja	Formiranje specijaliziranih timova za rad na posvojenju	Razvoj specijaliziranih timova za posvojenje
"Institucije moraju bolje surađivati kako bi se ubrzao proces." (S1); "Suradnja među institucijama je minimalna, potrebno je raditi na poboljšanju." (S3)	Nedostatak međuinstitucionalne suradnje u sustavu posvojenja	Jačanje institucionalne koordinacije i komunikacije u procesu posvojenja	Unapređenje suradnje među institucijama
"Komunikacija među stručnjacima treba biti bolja i efikasnija." (S4); "Poboljšana komunikacija bi ubrzala cijeli proces." (S5)	Nedostatna komunikacija među institucijama koje sudjeluju u posvojenju		

<p>"Nakon posvojenja, posvojitelji često nemaju nikakvu podršku, a osjećaju se prepušteni sami sebi." (S4); "Potrebno je uspostaviti savjetovaništa i pružiti kontinuiranu podršku posvojiteljima kako bi se bolje nosili s izazovima roditeljstva." (S3)</p>	<p>Nedostatak post-posvojiteljske podrške za obitelji</p>	<p>Razvoj kontinuirane podrške, informiranosti i edukacije posvojitelja</p>	<p>Unapređenje informiranja i podrške posvojiteljima</p>
<p>"Posvojitelji trebaju više informacija prije posvojenja kako bi se bolje pripremili na ono što ih očekuje." (S1); "Edukacija posvojitelja o specifičnim potrebama posvojene djece je ključna za uspješno posvojenje." (S5)</p>	<p>Nedostatna priprema posvojitelja prije početka postupka posvojenja</p>		
<p>"Posvojitelji često nisu dovoljno informirani o svojim pravima i obvezama, što dovodi do nesigurnosti i izazova nakon posvojenja." (S2)</p>	<p>Nedostatna informiranost posvojitelja o procesu i njihovim pravima</p>		
<p>"Sustavno praćenje posvojitelja i djece tijekom prvih nekoliko godina posvojenja ključno je za prepoznavanje potencijalnih problema i pružanje pravovremene pomoći." (S3); "Redovito praćenje posvojitelja pomaže u ranoj identifikaciji izazova koji bi mogli ugroziti posvojenje." (S5)</p>	<p>Potreba za sustavnim praćenjem dobrobiti posvojene djece i posvojitelja</p>	<p>Razvoj sustavnog praćenja i podrške</p>	

<p>"Praćenje dobrobiti djece nakon posvojenja može pomoći u otkrivanju izazova s kojima se suočavaju i pravovremenom djelovanju stručnjaka." (S2); "Kontinuirano praćenje emocionalnog i socijalnog razvoja posvojene djece ključno je za dugoročnu uspješnost posvojenja." (S4)</p>	<p>Praćenje emocionalne i socijalne dobrobiti posvojene djece</p>		
<p>"Evaluacija uspješnosti posvojenja i zadovoljstva posvojitelja omogućila bi da se prepoznaju slabosti u sustavu i prilagode postojeće prakse." (S5); "Praćenje rezultata posvojenja kroz evaluacijske metode može pomoći u prepoznavanju ključnih faktora uspjeha i neuspjeha." (S2)</p>	<p>Evaluacija uspješnosti procesa posvojenja i integracije djeteta u obitelj</p>	<p>Evaluacija uspješnosti i razvoj evaluacijskih alata</p>	<p>Kvalitetnije praćenje i evaluacija postupka posvojenja</p>
<p>"Potrebno je razviti alate za kontinuirano praćenje i evaluaciju koji bi omogućili prikupljanje podataka o svakom posvojenju." (S1); "Digitalni alati za praćenje omogućili bi sustavnije praćenje .."(S3)</p>	<p>Razvoj alata za praćenje i evaluaciju posvojenja i zadovoljstva posvojitelja</p>		
<p>"Evaluacijski procesi trebali bi biti standardizirani i usmjereni na praćenje ključnih pokazatelja uspjeha." (S4); "Standardizacija bi osigurala da svi postupci budu jednako kvalitetno praćeni." (S6)</p>	<p>Standardizacija evaluacijskih procesa u sustavu posvojenja</p>		